Ի. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5334 | 15/28 ՕԳՈՍՏՈՍ 1903 | ՈՒՐԲԱԹ | 5 ՃԷՄԱԶԻԻԼ ԱԽԸՐ 1321 | Ի. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5334

درعلیه ده غلطه ده ﴿ آرهولك ﴾ غزته سی اداره خانه سنه

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Քամանճօ փողոց թիւ 8

Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ եւ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140 ղրշ
» » » »	վեցամսեայ	70 »
» » » »	եռամսեայ	40 »
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40 Ֆր.
» » »	վեցամսեայ	20 »

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 ղրուշի փուլը 100 ղրուշի հաշուով։
Տեղական Թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի։

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրութեան։

20 ՓԱՐԱ 20

ՆՈՐ ՎԷՊԸ
ՎԱՂՈՒԱՆ Ա. ԷՋԻՆ ՄԷՋ
ՎԵՐՋԻՆ ՍԷՐ

Վէպը զոր պիտի սկսինք մեր վաղուան թիւով, սիրային գողտրիկ եւ յուզիչ պատմութիւն մըն է, պարզ ու յանկուցիչ ոճով մը գրուած, որ ամէն դասակարգի ընթերցողներու ալ հետաքրքրութիւն պիտի առթէ իր ճարտար հիւսուածքով։ Այս նոր վէպն ալ

ԺՈՐԺ ՕՆԷԻ

ամէնէն աւելի սիրուած ու շատ կարդացուած վէպերէն մէկն է, որոնցմէ ՍԱՌԱ ԿՈՄՍՈՒՀԻՆ ու ԱԼՔՈԼԱՎԱՃԱՌԸ նոյնքան համով հաճով կարդացուեցան այս էջերուն մէջ։ Անտարակոյս վիպասէր ընթերցողները նոյն լափող հետաքրքրութեամբ պիտի կարդան այս նոր թերթօնն ալ, որ ոչ մէկ կերպով վար չի մնար նախորդներէն։ Արդէն ընթերցողները վէպի ընթացքին մէջ պիտի համոզուին թէ ո՛րքան սրտայոյզ, չահեկան ու տռամաթիք վէպ մըն է այս

ՎԵՐՋԻՆ ՍԷՐԸ

զոր կարդացողը ապահովաբար չպիտի զղջայ բնաւ, քանի որ թերթօն վէպի մը ամէն էական յատկութիւնները կը պարունակէ իր մէջ։

ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔՆԵՐԸ

Վարժարաններու Կազմական Կանոնագիրը, որ 1893էն, այն է 10 տարիէ ի վեր գործադրութեան դրուած է, երեք որոշ դասակարգի կը բաժնէ մեր վարժարանները. 1. Մանկապարտէզ. 2. Տարրական Նախակրթարան. 3. Բարձրագոյն Նախակրթարան, որոնց իւրաքանչիւրը իր յատուկ ծրագիրը ունի։

Այժմ մայրաքաղաքիս մէջ գոյութիւն ունեցող մեր բոլոր կրթական յարկերը, այսինքն հանրային-թաղային են եւ ոչ մասնաւոր, եւ որոնց թիւը՝ Ուսումն. Խորհրդոյ վերջին վիճակացոյցին համեմատ՝ 40ի կը յանգի, ամէնքն ալ կամ մանկապարտէզ են կամ տարրական նախակրթարան եւ կամ երկուքը միանգամայն։ Ըսել է ոչ մէկ թաղի մէջ չկայ բարձրագոյն Նախակրթարան։ Եւ եթէ Թուրքիոյ Հայոց կեդրոնին, Կ. Պոլսոյ մէջ իսկ այդ զգալի պակասը գոյութիւն ունի, տարակոյս չկայ թէ գաւառներէն ոչ մէկուն մէջ բարձրագոյն նախակրթարան կը գտնուի։

Այս տխուր երեւոյթը կը ցուցնէ թէ մեր ուսանողութեան մեծագոյն մասը— եւ հարկաւ հայ ուսանողներու մեծամասնութիւնը ազգ. (թաղային) վարժարաններէ կ'ելլէ—կը բաւականանայ լոկ մանկապարտէզի եւ տարրական նախակրթարանի տուած դաստիարակութեամբը, եւ զուրկ կը մնայ բարձրագոյն նախակրթարանի մը բարիքներէն։ Հետեւանքը սա կ'ըլլայ որ մեր յաջորդ սերունդի մտաւորական եւ կրթական մակարդակը շատ վար, շատ ինկած աստիճանի վրայ կը մնայ ու չի կրնար բարձրանալ աւելի վերեր, գիտութեանց եւ գեղեցիկ դպրութեանց ճոխ սահմանները, որոնց հասնելով եւ անոնց զուգընթաց երթալով միայն կարելի կ'ըլլայ օգտուիլ արդի արհեստներէն եւ գեղարուեստներէն, առանց որոնց կարելի չէ նիւթական բարոյական եւ իմացական բարեկեցութիւն ձեռք բերել։

Բովանդակ մայրաքաղաքիս մէջ միակ բարձրագոյն նախակրթարանի մը չգոյութիւնը անով ալ չի կրնար արդարանալ թէ ահաւասիկ Կեդրոնական վարժարանը կայ, անոր տեղը կը լեցնէ։ Վասն զի Կեդրոնականը բարձրագոյն նախակրթարանէ վեր հաստատութիւն է, երկրորդական կրթութեան յատուկ վարժարան մը, որուն կրնային դիմել իրենց ուսումը կատարելագործելու համար բարձրագոյն նախակրթարաններու ընթացաւարտներն ալ, եթէ երբեք գոյութիւն ունենային։ Նոյն բանը կրնայ ըսուիլ նաեւ Պէրպէրեան վարժարանին համար, որ իբր մասնաւոր, անհատական հանգամանքովը ի դերեւ զուտ տոհմային կրթութիւն տալէ հայ ուսանողներու, ունենալով իր մէջ իր սեպհական նախակրթարանն ալ, որ գլխաւոր հայթայթիչն է իր աշակերտներուն, մինչ Կեդրոնական վարժարանի աշակերտները կը բաղկանան մեծագոյն մասամբ մայրաքաղաքիս ամէն թաղերու շրջանաւարտներէն, որոնք տարուէ տարի կը շատնան։

Կը հետեւի ուրեմն թէ բարձրագոյն Նախակրթարանի պակասը միշտ կայ ու կը մնայ, եւ մանաւանդ թէ մէկէ աւելի պէտք է որ ըլլայ, գոնէ գլխաւոր թաղերու մէջ, զի տարրական Նախակրթարաններու ամէն աշակերտներու համար դիւրին չէ երկրորդական կրթութիւն մըն ալ առնել Կեդրոնականի կամ համաստիճան ուրիշ վարժարանի մը մէջ, Բարձրագոյն Նախակրթարանի մը ուսմունքները կը բաւէին անոնց մեծ մասին իսկ աւելի բաղդաւորները նորէն կրնային դիմել երկրորդական վարժարան մը։

Կարծես թէ Կազմական Կանոնագիրը պատրաստողները աղէկ գուշակեր էին թէ այսպէս պիտի ըլլար, այսինքն թէ ոչ մէկ թաղ հոգ պիտի ընէր բարձրագոյն Նախակրթարան բանալու, եւ պիտի բաւականանար լոկ տարրական նախակրթարանով. ուստի, այդ պակասը դարմանելու համար, կանխատեսութիւն ունեցած են հետեւեալ ԺԶ. յօդուածը աւելցնել մեծ իմաստութեամբ. «Ի չգոյէ բարձրագոյն Նախակրթարանի, թաղ մը կրնայ բարձրագոյն Նախնական կրթութեան լրացուցիչ դասընթացք մը յաւելուլ իր տարրական նախակրթարանին վրայ, երբ առ նուազն 10 տղայք բարձրագոյն դասընթացքն աւարտած, կ'ուզեն շարունակել իրենց ուսումն։ Լրացուցիչ դասընթացքը կը լինի մէկ կամ երկու տարուան դասընթացքով»։

Սակայն Կազմական Կանոնագրին հրատարակութենէն ցարդ 10 ամբողջ տարիներ անցած են ու միայն մէկ թաղ, Բերա, նախաձեռնութիւն ունեցաւ լրացուցիչ դասընթացք մը աւելցնել իր տարրական նախակրթարանին (Էսաեան վարժարանին) վրայ։ Առիթն ալ այն ատեն եղաւ, երբ (թէպէտ համեստութեանս դէմ ըլլայ ըսել) ես էի տեսուչ Էսաեան վարժարանի ու Բերայի միւս թաղ. վարժարաններուն, չկրնալով հանդուրժել որ Բերայի պէս հարուստ ու բազմահայ թաղ մը բարձրագոյն նախակրթարան մը չունեցած ատեն՝ գէթ լրացուցիչ դասընթացք մըն ալ չունենայ։ Ուստի ամէն ջանք ու աշխատութիւն թափեցի՝ համոզելու Թաղ. Խորհուրդը, այդ ծախքն ընելու։ Եւ եթէ հնար եղաւ օժտել Էսաեան վարժարանը լրացուցիչ դասընթացքով մը, որ միայնակ արդիւնքը պիտի մնայ իմ Բերայի վարժարաններու տեսչութեան շրջանին, այդ յաջողութիւնը կը պարտիմ նոյն շրջանին Հոգաբարձու Խնդիր էֆ. Սիմոնեանի, որ ուժ տուաւ եղած թելադրութեանցս եւ գործը գլուխ հանեց։ Որով ահա 4 տարիէ ի վեր լրացուցիչ դասընթացքը գոյութիւն ունի Էսաեան վարժարանին մէջ։

Բայց մեր նպատակը այդքան չէր միայն. մենք մտադիր էինք լրացուցիչ դասընթացքը կատարեալ Բարձրագոյն Նախակրթարանի վերածել, զի գիտէինք թէ Բերայի թաղը կրնար եւ պէտք էր այդ ծախքը ընել ու օրինակ ըլլալ միւս թաղերուն։ Բայց Սիմոնեան Խնդիր էֆ.ի եւ իմ հրաժարելէս ետքը ա՛լ խորհող չեղաւ այդ պէտքին վրայ։ Արդ՝ մանաւանդ աղջկանց համար Բարձրագոյն Նախակրթարան մը անխուսափելի պէտք մըն է, զոր լրացնել ամէնէն աւելի Բերա պարտաւոր է, իբրեւ բազմահայ կեդրոն մը եւ իբրեւ հարուստ թաղ։ Այդ մտքով էր որ լրացուցիչ դասընթացքը միայն աղջկանց կողմը բացինք եւ դարձեալ միայն անոնց կողմը միտք ունէինք հաստատել Բարձրագոյն Նախակրթարանը։ Ըստ որում, ինչպէս յայտնի է, բովանդակ մայրաքաղաքիս մէջ հայ աղջիկներու համար բարձրագոյն նախակրթութեան, չըսելու համար, երկրորդական կրթութեան յատուկ բնիկ վարժարան մը չկայ։ Բերայի մէջ աղջկանց բարձրագոյն նախակրթարանի մը հաստատումը գէթ չափով մը կը լրացնէր այդ պէտքը, ինչպէս նոյն իսկ լրացուցիչ դասընթացքին բացման ատենը՝ ամէն կողմէն աշակերտուհիներ վազեցին. եկան՝ Բերայէն, Պոլսոյ թաղերէն, Սկիւտարէն, Վոսփորի գիւղերէն եւն., այնպէս որ Կազմական Կանոնագրին վերոյիշեալ ԺԶ. յօդուածի պահանջած 10 թիւն իսկ անցաւ եւ 12ի յանգեցաւ առաջին տարին իսկ։ Ուստի շատ զարմացանք, երբ իմացանք, ինչպէս կարգ մը լրագիրներ հաղորդեցին ժամանակին, թէ այս տարուան լրացուցիչ դասընթացքի աշակերտուհիները մեծ մասամբ ցրուած են։

Այլ կը խոստովանինք թէ միայն Էսաեան վարժարանին մէջ լրացուցիչ դասընթացքի հաստատումը չի գոհացներ Կ. Պոլսոյ բոլոր հայ աղջիկներու կրթական պէտքը։ Անհրաժեշտ է որ գոնէ ուրիշ մէկ քանի թաղեր ալ հաստատեն նմանօրինակ դասընթացքներ, եթէ չեն կարող առանձին կամ միացմամբ բարձրագոյն նախակրթարան բանալ, ինչպէս Սկիւտարի մէջ կ'աշխատին ընել այս միջոցները, որուն կատարեալ յաջողութիւն կը մաղթենք։

Նոյնպէս գոհացուցիչ է իմանալ թէ Մայր վարժարանն ալ որոշած է լրացուցիչ դասընթացք մը հաստատել։

Մ. ՆԱԹԱՆԵԱՆ

ԱՂԹԱՄԱՐԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Հայ անհատ մը թէեւ սկեպտիկ, հնար չէ որ չզգածուի, երբ նկատէ որ Աղթամարայ Դրսի տան կամ Ախտավանքի մէջ ամիսներով ո՛չ կոչնակի գանգիւն մը կը լսուի եւ ոչ աղօթագիրքի մը մրմունջ։ Վաստակաբեկ ու գետնախոնարհ հէք հօտոյն ու միակ տրչալուսին կ'ելլեն, նորաշէն գողտրիկ եկեղեցիին դուռն ու պատուհանները կը համբուրեն եւ երեսնին խաչակնքելով կը դիմեն լեռ ու դաշտ, հոգեբուխ աղօթքներ մրմնջելով։ Վերը, փափուկ անկողիններու մէջ, դրացի ծովուն մորփէական օրօրներով հեշտօրօր, մեր Հայր Սուրբները անդո՛րր ու խոր քուն մը կը քաշեն։

Հարցուր մէկ մը սա հացարարին կամ ձիապանին թէ հայր Սուրբերը ինչո՞ւ այսպէս ուշ կ'ելլեն ու ժամերգութիւն չեն ըներ։—Աղէ՜ր, կըսեն լակոնական ոճով մը, թէ շատ տ'ելնէին վեր, է՞ր կարգաւոր եղան, կաթողիկոսու օրով էնանք էլ մեզ պէս հացթուխ ու ձիապան, էսօր եղան հայր սուրբ ու սրբազան, իրենց հեբանական տան թթու թան մը, չապիկ մը չորուկ մը ու պլիկ (սուտակ) մը չտեսած, էս տեղ եղ մեղրի վերայ կը պառկին, եօթ տակ չուխայ կը հագնին 30-40 ոսկանոց ձի կը պահեն, ոսկին էլ աթոռի սալից, ծովու աւազ, աղօթեն Աստծուց էլ ինչ տ'ուզեն։

Եթէ մխիթարական կէտ մը կար, ան ալ Ժառանգաւորաց վարժարանին արդիւնքն էր, յուսացուածէն շատ աւելի։ Քննիչներու կողմէն աշակերտներու տրուած նիւթերու վրայ գրուածները եւ թուրքերէն լեզուի քննութեանց ատեն՝ ամէն տեսակ հարցմանց կոկիկ թուրքերէնով համարձակ ու հմտալից պատասխանները գոհացուցիչ էին։ Ընթացաւարտներու հանդէսը յոյժ ոգեւորիչ ու սրտաշարժ եղաւ։ Առաջին եւ գուցէ վերջին անգամն է որ Աղթամարայ մէջ ընթացաւարտներ կ'ելլեն. ափսո՛ս, որ այս փառքն ալ արժանայիշատակ Զանչեանցին կը պատկանի, որուն հանդիսաւոր հոգեհանգիստ մը կատարեցին, Տնօրէն-ուսուցչին առաջարկութեամբ։

Տնտեսական վիճակը շատ տխրալի է. դրսի տունը ամէն ինչ առատ, իսկ ներսինը՝ ընդհակառակը։ Դուրսը 250է աւելի կթաններ, բանջար ու պտուղներ առատ առատ կ'ուտեն, կը տորեն ու կը տանին իսկ, մինչ որբերը ամէն բանէ զուրկ, ապառաժ կղզիին մէջ փակուած, չարքաշ ու ամենամեծ մասը ցամաք հացով անցընելու դատապարտուած են։

Մանրակրկիտ քննութեամբ ստուգեցինք որ Աթոռին 300 ոսկիէ աւելի տարեկան մուտ եւ ելքը անկախ ու անպատասխանատու էակի մը, Տեղապահ Հօր քմայքէն միայն կախում ունի. Վանական Ժողով կամ Հոգաբարձութիւն երկար տարիներէ ի վեր իր անէութեամբ փայլած է հոն։

Աղթամարայ 30ի չափ չէն վանքերը յանձնուած են մէկ մէկ գեհնիկ վարդապետի կամ աշխարհականի, գրեթէ առանց լումայի մը փոխարինութեան։ Կան վանահայրեր ալ՝ որ ոչ միայն հաշիւ ու մուգաթա տալ կը մերժեն, այլ եւ 20-30 ոսկի պարտքեր կը պահանջեն Տեղապահէն, եթէ երբեք քանի մը տարիներէ ի վեր իրենց յանձնուած վանքերը ետ պահանջուին։ Ահա Կաթող. Տեղապահի մը ազդեցութիւնը։

Բարոյականին գալով՝ սոսկալի իրողութիւններ կան, որ բոլոր Թեմականները ու Վանեցիները գայ- [illegible] կողմէն տարիներէ ի վեր։ Այս մասին չուզելով աւելի բացորոշ գրել, Պատրիարքարանի խորին ուշադրութեան ու քննութեան կը յանձնեմ, անմիջական դարման մը տանելու։

Վան Բ.

ԿՐԹԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸ
ՏԻԱՐՊԷՔԻՐԻ ՄԷՋ

Անցեալ տարի, շարք մը յօդուածներով արդէն ծեծուեցաւ Տիարպէքիրի կրթական գործը լրագրութեան մէջ, եւ վերջապէս սա համոզումը գոյացաւ որ Տիարպէքիրցիներու եռամեայ աշխատութիւնը, ջանքն ու զոհողութիւնը ապարդիւն չեն մնացած, շնորհիւ Հոգաբարձութեան եւ Տնօրէն Պետրոս էֆ. Սրապեանին, որոնց անդուլ ու փութաջան աշխատութիւնը գնահատութեան արժանի է միշտ։

Նմանապէս սա կէտը շեշտուեցաւ թէ, այս տարի Ազգ. Վարժարանը աւելի բեղմնաւոր շրջան մը պիտի բոլորէ, որովհետեւ Ուսուցչական Մարմինը օժտուած էր փորձառու եւ կարող (?) կրթական մշակներով, որոնք մօտակայ գաւառներէն հրաւիրուած էին, վարժարանը լաբիւրինթոսային խառնակութեան մը մէջ ձգելու համար, զի՝ իրենց կարծիքով՝ գիտուն ուսուցիչներ կարօտ չեն երբեք Տնօրէնի մը աչալուրջ հսկողութեան։

Արդի Հոգաբարձութիւնը՝ որ պատուաւոր անդամներէ կազմուած է՝ սկիզբէն սխալ մը գործեց, գրեթէ բոլորովին օտար ուսուցիչներով լեցնելով վարժարանը, որոնք վարժարանին ներքին կացութեան անտեղեակ եւ քիչ մըն ալ յաւակնոտ՝ դպրոցական օրէնքներու հակառակ ընթացք մը ունենալով, ասկից երեք ամիս առաջ, Մայիսի սկիզբները վտարուեցան դպրոցէն։ Անոնց դասերը երեսի վրայ ձգուելով՝ քննութեան միջոցին յուսացուած արդիւնքը ձեռք չբերուեցաւ։ Իսկ Քղեցի շնորհալանկ մը, ամբողջ տարուան մէջ դասախօսութեանց ժամերը վիճաբանութիւններով ու զուարճալի «հէքեաթ»ներով անցընելով, աշակերտներուն ունկնդրութիւն միայն սորվեցուցած էր։

Ինչու Հոգաբարձութիւնը անտեսեց Նախորդ տարուան անդրանիկ շրջանաւարտները, ինչու առիթէն չօգտուեցաւ զանոնք հրաւիրելու պաշտօնավարութեան համար, որով դպրոցը թէ, նիւթական եւ թէ բարոյական տեսակէտով բաւականաչափ պիտի օգտուէր. ինչո՞ւ տեղական ուսուցիչները չքաջալերեց, որոնք աւելի եռանդով պիտի փարէին դպրոցին. եւ ինչու վերջապէս բնիկ տարրերով չօժտեց վարժարանը, որով ժողովրդեան խնամոտ գուրգուրանքը աւելի պիտի ամրապնդուէր։

Ասկից զատ դպրոցին բարոյական մակարդակն ալ պիտի բարձրանար, որովհետեւ շրջանաւարտները լիովին տեղեակ են վարժարանին մէջ աւանդուած բոլոր դասախօսութեանց եւ աշակերտներու մտաւորական ըմբռնումին, որ միջավայրին համեմատ կը փոխուի։ Եւ քանի որ շրջանաւարտները տրամադիր էին այս պիսի դժուար պաշտօն մը ստանձնելու, համեստ կրթաթոշակով մը իսկ, ինչու Հոգաբարձութիւնը անտեսեց այս պարագան։

Այսպէս թէ՛ նիւթականի եւ թէ բարոյականի կողմէ տուժեց։

Հիմա, որ վարժարանը պատրաստուած է վեց արական շրջանաւարտներ ալ ընծայելու, Հոգաբարձութիւնը պէտք չէ՞ օգտուի այս թելադրութենէն, եւ վարժարանը իր ծոցին մէջ սնուցանող ուսա- [illegible]

Տիարպէքիրի Ս. Կիրակոս եկեղեցիի Ազգ. Վարժարանը, այս տարի, նախորդ մէկ քանի տարիներու հետ բաղդատմամբ ոչ այնքան բեղուն շրջան մը բոլորեց, որուն ամենագլխաւոր պատճառը կրնայ համարուիլ կարեւոր ուսուցիչներուն քանի մը ամիսէ ի վեր վարժարանէն վտարուիլը։

Տարեկան թէ, բերանացի եւ թէ գրաւոր քննութիւնները սկսան Յունիս 9ին եւ ամբողջ 33 օր կատարուելով աւարտեցան Յուլիս 11ին։

Տիարպէքիրի Առաջնորդ Տ. Եզնիկէլ Ծ. վարդապետ, հայ երեւելիները եւ ուսանողներու ծնողները յաճախակի այցելութիւններով քաջալերեցին ազգային մանկտին. հանդիսականներու ստուար բազմութիւն մը յաճախ կը լեցնէր եկեղեցին, մանաւանդ կիրակի ու տօն օրերը, երբ ուսանողներու կողմէն ընդմիջաբար զուարճալիքներով համեմուած տրամախօսութիւններ փայլ մը կ'աւելցնէին քննութեանց վրայ։ Լաւ օրերն ալ բազմութիւնը գրեթէ անպակաս էր. եւ այս չէ՞ միթէ ամենապերճախօս գրաւականը ժողովրդեան համակրանքին՝ կրթական հաստատութեան հանդէպ, որ օրէ օր յառաջդիմելու կը ձգտի։

Նախորդ հոգաբարձուներու եռամեայ աշխատութեան նախախայրիքը երբ տեսնուեցաւ, ժողովուրդը ամուր կերպով կապուեցաւ կրթական գործին, այնպէս որ ուսանողներու ամսականներու յաւելումը բնաւ պատճառ մը չեղաւ որ ծնողները զրկէին իրենց զաւակները տոհմային կրթութենէն, եւ արդի Հոգաբարձութիւնը այս առիթէն բաւական օգտուեցաւ։

Եւ սա չէ՞ր միթէ պատճառը կրթասիրական զգացումները արթնցնելու ժողովրդեան ամէն խաւերուն մէջ, որ մինչեւ հիմա ցուրտ վերաբերում մը ունէր այսօրինակ հաստատութեանց հանդէպ։ Ժողովուրդը զրկուելով այս մշտածոր աղբիւրէն՝ դպրոցէն՝ ուծացած էր նաեւ իր Մայրենի Եկեղեցիէն։

Տիարպէքիր Մ. Պ.

ՀԱՐՍ Է ԵՂԵՐ

(ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ)

Հոս հոն ցեխերէն յետոյ պատահաբար ճամբան կը հանդիպի Մինիկին, որ տնեցի թաղեցի կիներու ընկերակցութեամբ կ'երթայ. ինք եւ անոնք դէմ դէմի կը գալեն. եւ երբ կը հասնի այն կէտը ուր ալ իրար պիտի անցնին, Մինիկը Հրաչին առջեւ գետինը կը փռուի. մինչ ընկեր կիներ կը մօտենան վերցնելու, Հրաչ կը յաջողի փսփսալ «Երեկոյին ձեր պարտէզը կը տեսնուինք»։

Որչափ Մինիկ եւ Հրաչ բաբերաղդութիւն մը կը համարին այս հանդիպումը։ Հրաչ անոնց հետքը կորսնցնել չուզեր, ուրիշ դարձօղէ ճամբան կը հետեւի անոնց։

Հրաչ ցանկապատի մը ետին կեցած՝ փուչերուն մէջէն կը դիտէ անոնց անցքը, որոնք անտտունաբար, տաք խօսակցութեան մը բռնուած իր առջեւէն կը քալէին։ Կը խօսէին իր հանդիպումին եւ փսփսուքին վրայ, զոր մէկը չէր կրցած հասկնալ, հաւանականաբար բացի Մինիկէն։ Մէկը կարծիք կը յայտնէր.

—Այդ տղան Մինիկին իյնալու ատենը բան մը կ'ըսէր։ Իրաւ, ի՞նչ ըսաւ։

Ուրիշ մը կ'ըսէր.

—Այո՛, ես ալ ուշադրութիւն ըրի, բայց չկրցի հասկնալ խօսքը։

Ճամբան ուղղակի կ'առաջնորդէր արդէն Շուշան խաթունենց տունը. ալ տարակոյս չկար թէ անոնց տունը կ'երթա- [illegible] էր Հրաչ. Նպատակն էր՝ Շուշան խաթունենց տան դիրքը։

Նորակառոյց, բարձրադիր տուն մըն էր Շուշան խաթունենց տունը, որուն չորս բոլորը բանուկ ճամբայ ու անկէ անդին պարտէզներ, իրենց խիտ ծառերով եւ ստուերներով կը շրջապատէին այդ տունը, անոր ամէն մէկ կէտը շատ դիւրութեամբ կը դիտուէր պարտէզներէն, առանց կասկած տալու։

Օրը տարաժամած էր արդէն. անկասկած Մինիկ այդ գիշեր Շուշան խաթունին տունը կը պառկէր. ուստի Հրաչ չիտակ տուն կը դառնայ։

Միւս օրը, արեւամուտին, Շուշան խաթունենց տան բոլորի պարտէզի մը անկիւնը կը նստի ու աչքերը սեւեռած տան պատուհաններուն՝ կը փորձէ տեսնել Մինիկին ներկայութիւնը։ Գիտէր Հրաչ թէ սովորաբար ո՛ր սենեակին մէջ նիստ ու կաց կ'ունենան. անոր պատուհանները ճերմակ վարագոյրներով ծածկուած՝ մարդու ձայն անգամ չէր առներ։ Մթնշաղը տարտամ ստուերներով կը մշուշէ պարտէզը, ու դեռ ճիկ մը չելլեր. ա՛լ յուսահատ, այս ու այն կողմ կը դառնայ վերջին փորձ մը եւս ընելով մեկնելու, յանկարծ պատուհաններուն ճերմակ վարագոյրները վեր կ'առնուին ու կը բացուին ապակեփեղկերը։

Վարդն ու Մինիկն էին, որոնք քով քովի նստած պատուհանին առջեւ մտերիմներու պէս կը խօսակցէին իրարու հետ։ Երբ մութը կոխեց ու անցուդարձը դադ-

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ (13)

ԿԻՊՐՈՍ ԿՂԶԻՆ

Կենսագրութիւնը կ'աւելցնէ թէ վանականները եւ խոհարարը Մխիթարի կրօնական տարբեր համոզումներուն պատճառով անտարբերութեամբ կը դիտեն անոր դառն վիճակը, եւ թէ անցուոր եպիսկոպոս մը աւելի հոգածու կը գտնուի եւ ջրով խիւս կ'եփէ, որով քիչ մը կը կազդուրուի Մխիթար, կը վերադառնայ քաղաք եւ կը մնայ եկեղեցիին խուցին մէջ։ Քիչ ժամանակ յետոյ երբ Մխիթար կը շրջագայէր քաղաքին մէջ՝ կը բռնուի հարկի համար։ սակայն հարկահանը տեսնելով անոր հիւանդագին ու չքաւոր վիճակը, կը գթայ եւ կը հրամայէ արձակել զայն։ Մխիթար կը մեկնի կղզիէն, շնորհիւ Յոյնի մը աջակցութեան։

Մխիթարեան միաբանութեան երկհարիւրամեակի հանդէսին առթիւ, 1901 սեպտ. 8ին կրթարան-որբանոցի աշակերտները քարակոյտ կոթող մը բարձրացուցին վանքին դրան հանդիպակաց բլուրին վրայ, որ այն օրէն ի վեր «Մխիթարայ բլուր» կը կոչուի։

Ս. Մակարի վանքը, եթէ չունի հին յիշատակարաններ որ գոհացնէին մեր հետաքրքրութիւնը, ունի բաւական հարըստութիւն որ կրնայ բեղմնաւորիլ։ Կազդուրիչ օդ, Միջերկրականի հովերով զովացած, պաղուկ ջուր որ կը հոսի վանքէն վար, աղբերակի մը շրթունքէն, ծառեր ու թուփեր որ կը պսակեն լեռնակներու եւ սարերու բարձունքը, եւ ընդարձակ հող որ կը հասնի մինչեւ ծով, —ահա ինչ որ կը մնայ մեզի՝ բարեյիշատակ աշխատաւորներու շնորհիւ։

Վանքի հողին տարածութիւնը կը հաշուուի գրեթէ 10,000 տէօնիւմ, որ թէեւ մասամբ միայն հերկելի, բայց կրնայ ա՛լ աւելի շահագործուիլ։

Հիմա վանքին տարածութեան վրայ կան հետեւեալ չորս վարձակալութիւնները, 1903ի մարտէն սկսած 5 տարի պայմանաժամով, որոնցմէ ստացուած վարձագիններուն գումարը տարեկան 150 ոսկիի կը հասնի։

Ա. Վանքի շրջանակը.— Կը բնակին երկու ընտանիքներ, 10 հոգիով։

Բ. Ատալիա.— Վանքէն 20 վայրկեան հեռու դէպի հարաւային արեւելք։ Կը բնակին երկու ընտանիքներ 12 հոգիով։ Ատալիայի բաժնին հետ միասին վարձու տրուած են վանքապատկան 200 այծերու հօտը եւ Մանտրա ըսուած վայրը, ուր 4 հոգիէ բաղկացած հովիւի ընտանիք մը կը բնակի։

Գ. Այ-Եորկի.— Ատալիայէն 15 վայրկեան դէպի արեւելք։ Կը բնակին երկու ընտանիքներ՝ ութը հոգիով։ Այստեղ կայ խարխլած եկեղեցի մը, որուն գմբէթը կանգուն կը մնայ եւ որու պատին վրայ կը նշմարուի Ս. Գէորգի պատկերը, եղծուած վիճակի մէջ։ Այ-Եորկին Յոյներէ գնած է հաճի Կիրակոս անունով հայ մը, որ վերջերս յունացած է։ Այս անձն է որ 80 տարիի չափ վարած է Հայոց։

Դ. Բլակա.— Ծովեզերքին վրայ, վանքէն երկու ժամ չափ հեռու։ Այս բաժինը 1897ին վարձուած է ընկերութեան մը՝ որ անուանական վարձքի մը փոխարէն պիտի շահագործէր զայն, եւ յետոյ, պայմանաժամին լրանալուն, Հայոց պիտի վերադարձնէր, մշակուած արտերովը ու պատրաստուած ծառերովը։ Օտար քահանայի մը կողմէն ընդունուած 500 ոսկիի մեծ մասովը այստեղ կառուցուեցան երկու տուներ, իբրեւ սկզբնաւորութիւն հայ գիւղի մը, որու հիմնարկէքի արարողութիւնն ալ կատարուեցաւ կիլիկիացի քահանայի մը ձեռքով եւ խումբ մը ազգայիններու ներկայութեամբ։ Վերջին տարիներս, վեց հայ գաղթականներ, ընկերութեան մը հետ շահակցաբար աշխատած էին, չորս տարուան մէջ 300 տէօնիւմ արտ մշակելով եւ խել մը ծառեր պատուաստելով։ Երկու տարի առաջ, այս մշակները Ամերիկա մեկնեցան, եւ ընկերութիւնն ալ, պայմանաժամի լրանալէն առաջ, Թաղ. Խորհուրդին վերադարձուց հողին շահագործութեան իրաւունքը։ Հիմա հողը յոյն գիւղացիներու վարձու տրուած է, տարեկան 7 ոսկիով։

Ս. Մակարի հողերուն վրայ կ'աճին ընտիր ցորեն, գարի, վարսակ, չուլմայ, բամպակ, եգիպտացորեն, եւն.։ Բլրային եւ ձորային բուսականութիւնը գլխաւորապէս կը բաղկանայ՝ ձիթենիէ եւ եղջերենիէ։ 1901ին 65,000 քիլոկրամի հասած էր եղջիւրի քաղը, որ տեղւոյն վրայ կ'արժէր գրեթէ 125 ոսկի։ Վանքի, Ատալիայի ու Այ-Եորկի աղբերակներէն ոռոգուած պարտէզներուն մէջ քիչ քանակութեամբ կը հասնին զանազան պտուղներ եւ բանջարեղէններ — սալոր, նուռ, նուշ, կաղին, տանձ, սերկեւիլ, ընկոյզ, բալ, թուզ, լիմոն, նարինջ, վարունգ, ձմերուկ, սեխ, սմբուկ, լոլիկ, պամիա, դդում։ Կան նաեւ թթենիներ։ Այս ամէնքը կրնան ազնուանալ տեսակով եւ աւելնալ քանակով, եւ պէտք է խոստովանիլ որ նշանակելի բարւոքում մը կայ վերջին տարիներուն մէջ։ Թաղ. Խորհուրդի դրած պայմաններուն համեմատ՝ վարձակալները տարուէ տարի որոշ թիւով ծառեր կը պատուաստեն եւ մշակելի հողեր կը բանան։ Փափաքելի է որ աւելի արագ մղում տրուի գործին, մանաւանդ պտղատու ծառերը խնամուելուն, այգիներ տնկուելուն, եւ ջուրը առատացնելու միջոցներ ձեռք առնուելուն։

Ս. Մակարի բուսական հարստութեան մէջ ոչ նուազ կարեւոր են անտառային ծառերը — մայրի, կաղնի, եղեւին, բեւեկնի, մաթուղենի, զղերենի, ալոճենի. նաեւ հերձի եւ բոնձենի, որոնք կրնան պիտակենիի պատուաստուիլ եւ կարեւոր հասոյթ արտադրել։

Ցաւալի է որ բազմաթիւ մայրիներ եւ ուրիշ լեռնային ծառեր զոհուած են երբեմն, ոմանց ագահութեան եւ այլոց անհոգութեան։ Բարեբաղդաբար, հիմա, խիստ կանոններու շնորհիւ, թոյլ չի տրուիր ծառերը անհարկի հարուածներու ենթարկել։ Երեք տարիէ ի վեր՝ անտառաց վարչութիւնն է որ, ազգ. սնտուկէն վճարելի տարեկան 10 ոսկիի փոխարէն, ստանձնած է վանքին հողերը հրձիգներու դէմ պահպանելու հոգը։

Բանի որ վանքը չունի միաբանութիւն մը՝ վանահայրութեան պաշտօնը կամ տիտղոսը կը տրուի Կիպրոսի Առաջնորդին՝ որ Թաղ. Խորհուրդի հետ գործակցութեամբ կը կատարէ պէտք եղած հսկողութիւնը։

Բ.

ՎԵՐՋ

բեցաւ, զինքը սիրող երկու աղջիկներուն նամած պատասխաններուն առջեւ դնաց դողահար։

Երկուքն ալ լուռ էին հիմա, աչքերնին երկնակամարին անկած։ Այս լռութիւնը խզելով Մինիկ.

—«Ախ, ես պահուս մեր տունը կ'ուզէի գտնուիլ. ուրիշ անեններ կըրնայի հիւր միալ հոս, բայց ինչ ընեմ, հակառակ դժկամակութեանս, մայրս ալ պնդեց որ կենամ...։

Վարդ պատասխանեց.

—Ինչո՞ւ փշի վրայ կեցեր ես, կ'երթաս. տարին 12 ամիս տունը կը կենաս եւ հազիւ երբեմն դռնէն դուրս կը դնես ոտքդ. ժամանակ մը ի վեր Մինի՛կ, հակառակը ըլլալով շատ կը սիրեմ քեզ ու քովէդ հեռանալ չեմ ուզեր...։

—Մենք ազգական չենք, բայց չէ՛, մայրիկդ ալ այսօր գիս անուշ մը կանչեց։ Ինքը որ այնչա՛փ գովեստ կը շռայլէր, հիմա անոր գլխովին հակառակը կը խօսի։

—Ճամբան հանդիպած տղան կ'ակնարկես, Մինի՛կ, գիտեմ ցաւդ, խորունկ է, բայց դուն երջանիկ ես, ան կը պաշտէ քեզ։

—Տունը գտնուիլ կ'ուզէի. վաղը անպատճառ պիտի մեկնիմ։ Երջանի՜կ, այս փոյրկեանիս ինձմէ աւելի ապերջանիկ ո՞վ կայ։

Սենեակին դուռը կը բացուի եւ ճրագ չվառելնուն համար յանդիմանական խօսք մը կ'ուղղուի Շուշան խաթունէն. Հրաւ հազճեպով կը հեռանայ անկէ։

Արաբկիր ՁԱՊԷ
(Շար.)

Արտաքին Լուրեր

ԾԱՅՐԱԳՈՅՆ ԱՐԵՒԵԼՔ

Պատերազմի հաւանականութիւնը.—Կարծիքը Բեդերսպուրկի մէջ.—Ռուսիոյ ընթացքը.—Մանչուրիոյ խնդիրը.—Ռուսիոյ ներքին կացութիւնը։

Բեդերսպուրկի մէջ կը կարծուի թէ հետզհետէ կը տկարանան Ծայրագոյն Արեւելքի մէջ պատերազմի մը հաւանականութիւնները։ Ռուսիա պատերազմ չուզեր եւ փափաքը է կարելի եղածին չափ զոհացում տալու Մանչուրիոյ մէջ շահ ունեցող տէրութեանց։ Կ'երեւայ թէ ռուս զօրքերը Մանչուրիայէն հանելու մասին ծրագիր մը որոշուած է այն խորհրդակցութեան պահուն, զոր Բորթ-Արթուրի մէջ կատարեցին պատերազմական նախարար Քուրոբաթքին զօրավարը, տեղւոյն զինուորական հրամանատար Վօկաք զօրավարը, նաւային հրամանատար Ալէքսիէվ ծովակալը եւ Բէքինի ու Սէուլի ռուս դեսպանները՝ Պ. Պ. Լէսար ու Բաւլով. նաեւ թէ այդ ծրագիրը ընդունելի կարգադրութեան մը հիմերը կ'ընծայէ տէրութեանց, ինչ որ արդէն ընդունուած է կ'ըսուի Մ. Նահանգաց եւ Ճաբոնի կողմէ։ Խնդիր է գիտնալ թէ Մանչուրիոյ մէջ Ճաբոնի եւ Մ. Նահանգաց շահերը հետ զօրս Ռուսիա կ'ուզէ պահել Մանչուրիոյ մէջ, կամ թէ Ռուսիա բոլորովին ետ քաշուելէ կամ պատերազմելէ զատ ուրիշ միջոց մը չունի՞։ Ներկայ դարուն մէջ շահերու բացարձակ աննամաձայնութենէ մը միայն պատերազմ կրնայ ծագիլ։ Արդէն հաշտարար կարգադրութիւն մը անկարելի չէ Մանչուրիոյ մէջ առեւտրական ազատութեան ու նոր նաւահանգիստներու բացուելուն — զոր Մ. Նահանգները եւ Ճաբոն կը պահանջեն — եւ արեւելեան Չինու երկաթուղիին վրայ հսկելու խնդրոյն միջեւ, բան մը զոր Ռուսիա կը պահանջէ՝ Բորթ-Արթուրի հետ իր յարաբերութիւնները ապահովելու համար։ Կարգադրութեան եղանակ մը պէտք է գտնել. ատոր համար բաւական ժամանակ պիտի անցնի, սակայն վերջապէս բան մը պիտի գտնուի, ուրիշ խնդիր է եթէ Ճաբոնի մէջ չափազանցութեան կուսակիցները չկարենան իրենց խօսքերմարիկ ընել տալ։ Ռուսիա պատրաստ է այդ նեղութիւնները հաշուի առնել նոյն իսկ եթէ փափաքող ըլլայ որ չփոխանակուին. Ռուսիա Բորթ-Արթուրի զինուորներուն թիւը եւ Ծայրագոյն Արեւելքի մէջ իր նաւային ուժը աւելցնելով միակ նպատակ ունի յանկարծակիի չգալ։ Ռուսիա հիմա 67 նաւ ունի հոն։ Ծայրագոյն Արեւելքի մէջ ռուս կառավարութիւնը բնաւ մտադրութիւն չունի պատերազմելու, բայց հակառակ իր կամքին եթէ ծագի, չուզեր որ յանկարծակիի գայ։ Անցած է այն ատենը ուր Ծայրագոյն Արեւելքի մէջ կատարուած երկրակալութիւնները ընդհ. հաւանութեան կ'արժանանային։ Շատեր կ'ըսեն թէ Ծայրագոյն Արեւելքի մէջ եթէ ոչ շատ, գէթ բաւական բան եղած է. հետեւաբար պէտք է կենալ։ Ելմտական Նախարար Պ. Վիթթէ ըսած է. — «Որ եւ է բան պէտք է աւարտել, ուրիշի մը սկսելէ առաջ։ Ուրիշ շատ մը բաներ կան ընելիք։ Բազմաթիւ Ռուսեր կ'ըսեն թէ Ռուսիոյ մէջ աւելի օգտակար ու առիպողական բաներ կան ընելիք քան թէ հեռաւոր վայրեր։» Միւս կողմէ երկրագործ ժողովուրդն ալ մեծամեծ պէտքեր ունի։ Այդ պատճառով կառավարութիւնը կ'աշխատի այդ կացութիւնը դարմանել երկու միջոցներով։ Ներքին գործոց Նախարար Պ. Բլէվէի կողմէ տրուած վերջին որոշումները այդ նպատակին կը վերաբերին՝ այսինքն գիւղային քոնթրոլ մը հաստատել, աշխատութեան արկածներու մասին կարգադրութիւն մը ընել եւ այլն։

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆԸ

Վիեննայի մէջ.— Համաժողով մը.— Լա Հէի իրաւարարական ատեանը.— Միջազգային իրաւարարութիւնը։

Յառաջիկայ սեպտեմբեր 7ին Վիեննայի մէջ խորհրդակցութիւն մը պիտի կատարէ երեսփոխաններու կազմած Միութիւնը՝ ազգերու միջեւ ծագած վէճերը խաղաղասէր կերպով կարգադրելու համար։ Աւստրիական խումբին տեղեկաբեր Պ. Բիրի այդ գումարումին պիտի ներկայացնէ որոշման ծրագիր մը որ կը հրաւիրէ տէրութիւնները, երբ վէճ ունենան, դիմել Լա Հէի միայուն ատեանին։ Այդ ծրագիրը կը յիշէ թէ մ.թ. դարուն մէջ բազմաթիւ տէրութիւններ, Եւրոպայի ու Ամերիկայի մէջ, իրաւարարութեան դիմեցին՝ առանց պատերազմի կարգադրելու ծանր վէճերը. այդ առթիւ երբեմն չէզոք տէրութեանց դիմեցին եւ երբեմն իսկ յանձնաժողովներու ու անհատներու՝ պաշտօն տալով առանց բացարձակ վճիռ արձակել։ Ծրագիրը գոհունակութեամբ կը տեսնէ Լա Հէի մէջ չորս տարի է ի վեր միջազգային իրաւարարութեան միայուն ատեանին գոյութիւնը. նաեւ թէ զանազան Պետութիւններ, անցեալ տարի, յանձն առած են դիմել այդ ատեանին, եւ թէ այդ ատեանը 1902 հոկտեմբեր 10ին իրական կերպով սկսած է գործել՝ Մ. Նահանգաց ու Մէքսիկայի միջեւ եղած վէճի մը առթիւ վճիռ արձակելով։ Ծրագիրը կը հրաւիրէ Լա Հէի մէջ 1899 յուլիս 29ի պայմանագրութիւնները ստորագրող տէրութիւնները որ իրենց միջեւ իսկ իրաւարարութեան ընդհանուր դաշնագրութիւններ ստորագրեն եւ մինչ նախապատուութիւն տան Լա Հէի միայուն ատեանին։ Ծրագիրը կ'առաջարկէ Պերնի մէջ միջազգային իրաւարարութեան Միութեան ընդհանուր քարտուղարին տալ. Կոչայի պաշտօն յանձնել այդ որոշումները հաղորդել բոլոր այն Պետութեանց որոնք ստորագրած են Լա Հէի մէջ 1899 յուլիս 29ին որոշուած պայմանագրութիւնները. նաեւ զանազան երկիրներու իրաւարարական խումբերուն։

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷ

Թրանսվալի պատերազմը.— Խորհրդարանական յանձնաժողովին ծրագիրը.— Զինուորական ու նաւային ծախերը։

Լոնտոնի լրագիրները կը հրատարակեն տեղեկագիրը խորհրդարանական յանձնաժողովին որ պաշտօն ունի ճշդել Թրանսվալի պատերազմին առթիւ եղած զինուորական ու նաւային ծախքերը. Լրագիրները անկանոն մատակարարութեան կարգ մը պարագաներ կը յիշեն, ըսելով որ յանձնաժողովը չէ քաշուած խստիւ քննադատելու բանակին ու նաւատորմին պաշտօնեաները։ Օրինակի համար Ճիպրալթարի մէջ որոշուեցաւ վառօդարան մը շինել նաւատորմին համար եւ կառուցման գործը յանձնուեցաւ պատերազմական պաշտօնարանին։ Ծախսուեցաւ 1,250,000 ֆր., բայց քիչ ետքը հասկցուեցաւ որ շէնքը շատ խոնաւ էր եւ հետեւաբար չէր կրնար վառօդարանի ծառայել, որով միսի մթերանոցի վերածուեցաւ, պաղ օդի մէջ պահելու համար։ [illegible] ալ ծախսուեցաւ։ Ծովային Նախարարութիւնը այդ գումարը վճարեց պատերազմական նախարարութեան։ Լրագիրները նաեւ կը յիշեն Սիէրրա–Լէոնէի մէջ մթերանոցի մը կառուցման պարագան. նախապէս 15,000 ֆր. որոշուած էր իբրեւ ծախք, բայց յետոյ այդ գումարը 530,000 ֆր.ի բարձրացաւ։ Պատերազմական պաշտօնարանը մոռցած էր՝ շինուածանիւթերուն փոխադրութեան ծախքերը, բայց ծովային նախարարութիւնը առանց դիտողութեան վճարեց այդ գումարը։ Յանձնաժողովը տեսաւ նաեւ թէ 1901—1902ի տարեշրջանին համար բանակին ձիերուն ծախքը՝ 180 միլիոն ֆր. ելմտացոյցին մէջ նշանակուածէն 50 միլիոն աւելի եղած են։ Լրագիրները կը յայտարարեն թէ յանձնաժողովին քննադատութիւնները անգամ մը եւս ցոյց կու տան՝ պատերազմական պաշտօնարանին մէջ բարենորոգումներ ընելու անհրաժեշտ պէտքը։

ԼԷՈՆ ԺԳ. ՊԱՊԸ

Հանգուցեալ Պապին հարստութիւնը.—Հաշուեցոյցին պատրաստութիւնը.— Դրամներ եւ նուէրներ։

Հանգուցեալ Լէոն ԺԳ. Պապին յարկերուն մէջ գոյքերուն հաշուեցոյցը պատրաստելու գործողութիւնը կը շարունակուի, հակառակ Քրէթոնի կարտինալին բացակայութեանը որ երեք կտակակատարներէն մէկն է եւ որ հիւանդութեան պատճառով չէ կրցեր ներկայ գտնուիլ։ Հաշուեցոյցը շատ մանրակրկիտ կերպով կը պատրաստուի։ Մոնսէնեօր Մարզոլինի ու Անճէլի կը կատարեն խուզարկութիւնները՝ Լէոն ԺԳ.ի սպասաւորին Ջէնթրայի առաջնորդութեամբ։ Հանգուցեալ Պապը սովորութիւն ունէր ունկնդրութեանց միջոցին ստացած դրամները անձամբ համրել եւ յետոյ մատենադարանի մէկ սնտուկին մէջ պահել։ Հոն եօթը միլիոն ֆր.ի չափ ոսկեդրամ գտնուեցաւ՝ խուրձքանչիւրը 25 հազար ֆր. պարունակող պարկերու մէջ, նաեւ արժեթուղթ եւ հազար, հարիւր ու յիսուն ֆր.նոց պանքատոմսերու տրցակներ։ Լէոն ԺԳ. այդ գանձը կը պահէր, պէտք եղած ատենը գործածելու համար։ Ամէն ամիս Մոչէննի կարտինալին կը յանձնէր՝ պաշտօնեաներուն թոշակին եւ զանազան ծախքերու յատկացուած գումարները։ Հաշուեցոյցին մէջ կան Լէոն ԺԳ. Պապին ստացած նուէրները իրեն յոբելեանին առթիւ, մանաւանդ այն նշանաւոր Թագը, որ երկու միլիոն ֆր. կ'արժէ եւ զոր հանգուցեալ Պապը չկրցաւ գործածել շատ ծանր ըլլալուն համար։

ՉԻՆԱՑԻ ԿԻՆԵՐԸ

Ֆեմինիզմը.—Կիներու մեծ միթինկ մը.—Կանացի ոտքերը.—Կիներու պահանջումները։

Եւրոպական քաղաքակրթութիւնը որքան կը տարածուի Չինու մէջ, ֆէմինիզմն ալ արագ յառաջդիմութիւններ կ'ընէ հոն։ Արդէն քանի մը տարիներէ ի վեր չինացի կիները սկսած են ունենալ այն գիտակցութիւնը թէ աշխարհի մէջ հաւասար իրաւունք չեն վայելեր։ Առաջին անգամ ըլլալով, սակայն, իրենց պահանջումները յայտնեցին հանդիսաւոր կերպով։ Հանկ-Չուէն կը հեռագրեն Նորթ Չայնա Տէյլի Նիւզի թէ ամուսնացած ու այրի կիներ եւ օրիորդներ վերջերս մեծ միթինկ մը կազմեր են։ Կոնֆուկիոս շատ պիտի զարմանար եթէ ըսէին իրեն թէ Չինու կիները օր մը միթինկ մը պիտի գումարեն, իսկ այդ գումարումին նպատակն ալ իմանար աւելի եւս զարմացած պիտի մնար։ Չինու կիները, այդ միթինկին մէջ, հռչակեցին իրենց ազատութիւնը եւ քալելու իրաւունքը, երկու սկզբունքներ որոնք բոլորովին հակառակ են չինական սովորութիւններուն։ Զանազան ատենաբանուհիներ խօսեցան ոտքերու խնդրոյն վրայ, պաշտպանելով բնական ոտքերուն գերազանցութիւնը։ Քանի մը տարիքոտ կիներ պատմեցին իրենց յիշատակները եւ յուզիչ շեշտերով նկարագրեցին անտեղութիւն այն սովորութեան, որով իրենց աղջկութեան մէջ ոտքերնին կը սեղմէին փոքր մնալու համար։ Գեղանի օրիորդներ արտասանեցին նշանաւոր բանաստեղծներու ստանաւորները որոնք կը դատապարտեն կիներու ոտքերը սեղմելու դրութիւնը, պարզելով անկէ առաջ եկած չարիքները։ Ընդհանուր խանդավառութեան մէջ միթինկը բացարձակ որոշում մը քուէարկեց՝ վերցնելու այն յոռի սովորութիւնը որ մինչեւ հիմա արգելք եղած է չինացի կնոջ զարգացումին։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԲԱՐՔԵՐ

Վայրաշարժի մէջ ամուսնութիւն.—Երկու սիրահարներ.— Մեքենավար–դատաւորը։

Անցեալ օր Նիւ-Եորք Սան-Ֆրանչիսքոյի երկաթուղիի գծին վրայ ամուսնութիւն մը կատարուեր է։ Երիտասարդ մը ու աղջիկ մը զիրար կը սիրէին, բայց իրենց ծնողքը չէին ուզեր որ ամուսնանան։ Ուստի որոշեցին փախչիլ։ Իսկոյն կառախումբ մը մտան եւ հոն դիպուածով իրենց մէկ բարեկամին հանդիպեցան, որուն յայտնեցին իրենց վիճակը։ Բարեկամը պատասխանեց թէ հոգ ընելու բան չկայ, վասն զի կառախումբին մեքենավարը միանգամայն հաշտարար դատաւոր է եւ թէ կրնայ զիրենք ամուսնացնել։ Ցաւօք կայարանին մէջ խնդիրը իմացուեցաւ մեքենավարին որ հաւանեցաւ եւ ըսաւ թէ մինչեւ միւս կայարանը պէտք է սպասեն։ Արդարեւ երբ կառախումբը կեցաւ, երիտասարդը ու աղջիկը եւ բա [illegible] նավարը իր սեւցած ձեռքերը անոնց երկընցնելով հանդիսաւորապէս ամուսնացուց. Նոյն իսկ քանի մը խօսք ալ արտասանեց։ Նորապսակ զոյգը վակոնը վերադարձաւ եւ շարունակեց, ուղեւորութիւնը որ մեղրալուսնի հաճելի ուղեւորութիւն մը եղաւ։

ԷՏԻՍՈՆԻ ԿԵԱՆՔԷՆ

Սկզբնաւորութիւն Էտիսոնի.—Իր կեանքին դրուագներ.—Էտիսոնի հիւանդագին վիճակը։

Ինչպէս ծանուցինք, ամերիկացի ծանօթ ելեկտրագէտ ու հնարիչ Էտիսոն տեսողութիւնը բոլորովին խանգարուած, կուրնալու վիճակին հասած է։ Ռէօնթկէնեան ճառագայթներու վրայ կատարուած փորձերը աղետաբեր եղած են դիտանին։ Արդէն խլութեան դատապարտուած էր ատենէ մը ի վեր։ Էտիսոն հազիւ 55 տարեկան կայ հիմա։ Շարլ Լոբան, Մարէնի վերջին թիւերէն մէկուն մէջ կը պատմէ ամերիկացի նշանաւոր գիտունին սկզբնաւորութիւնը։ Տասը-Տասներկու տարեկան եղած ատեն՝ Էտիսոն իբր սպասեակ կը ծառայէր Պոսթըն-Ֆիլատելֆիա երկաթուղիի գծին վրայ։ Իր բոլոր խնայած դրամները կը յատկացնէ ինքնազարգացման, նոյն իսկ փոքր լրագիր մը կը հրատարակէ շոգեկառքին մէջ։ Ի մէջ այլոց կ'ուսումնասիրէ հեռագրութիւնը եւ գործնական մեքենագիտութիւնը. կ'երազէ երկարատեւ ճամբորդութիւններ կատարել Նիւ-Եորքէն Սան-Ֆրանչիսքօ եւ ստորադաս պաշտօն մը ձեռք կը ձգէ անդրցամաքային երկաթուղիի գիծին վրայ։ Մանր միջադէպ մը կը պատահի։ Այն միջոցին երբ կառախումբը Օհիօ գետը կը հասնէր, որուն վրայ մէկ քիլոմեթր երկայնութեամբ կամուրջ մը շինուած է, քանի մը օրէ ի վեր տիրող անձրեւի փոթորիկի մը կը հանդիպի, որ քիչ մը հանդարտած էր։ Մեքենավարը ժամանակին նշմարեց թէ կամուրջին քանի մը կամարները քշուած տարուած էին ջուրերուն սաստկութենէն, հարիւր գրկաչափի մօտ ծակ մը բանալով գետին մէջտեղը։ Ի լրումն դժբախտութեան, հեռագրական ձողերը ու գերանները քայքայուած էին փոթորիկէն, այնպէս որ հաղորդակցութիւնը բոլորովին խզուած էր գետին մէկ եզերքէն միւսը։ Գետին դիմացի եզերքին վրայ ալ կառախումբ մը կանգ առած էր. երկու կառախումբ իրարմէ բաժնուած էին անդունդով մը, մէկ քառորդ հեռաւորութեամբ։ Ի՞նչ ընելու էր։ Ամէնէն դիւրինը սա էր, փոթորիկը բոլորովին հանդարտելուն պէս՝ ուղեւորները եւ գոյքերը փոխադրել դիմացի եզերքը, նաւերու միջոցաւ, եւ երկու եզերքներուն վրայ ալ յետախաղաց շարժումով դէպի իրենց մեկնումի կէտը ուղղել կառախումբերը։ Քանի մը ժամուան յապաղումով՝ Նիւ-Եորքի ուղեւորները Սան-Ֆրանչիսքօ եւ այս վերջին քաղաքը գացողներն ալ Նիւ-Եորք պիտի հասնէին։ Բայց ի՞նչպէս իրարու հաղորդել տեղափոխութեան մասին իրենց ունեցած այդ գաղափարը. սաստիկ անձրեւ կը տեղար ու ոչ ոք վտանգը աչք կ'առնէր նաւակով անցնիլ գետակէն։ Մինչ ամէն ոք կը վարանէր, վայրաշարժերէն մէկուն սուլիչը օդը պատռեց յանկարծ, դաշնակաւոր խաղեր հանելով։ Ամէն ոք իրարու նայեցաւ, առանց բան մը հասկնալու սկիզբը։ Օհիոյի միւս եզերքէն պատասխան չտրուեցաւ։ Այն երիտասարդը որ մեքենավարին քով գացած էր, սկսաւ իր կոչը, երկարատեւ եւ կարճ սուլումներով, կէտ առ կէտ հետեւելով Մորսի հեռագրութեան այբուբենին։ Երկու երեք փորձերէ յետոյ՝ միւս վայրաշարժն ալ պատասխանեց միեւնոյն կերպով։ Երկու անձեր հեռագրողները այսպէս կրցին հաստատել հեռագրական խզուած յարաբերութիւնները, որով քանի մը ժամ ետքը կարելի եղաւ կատարել ուղեւորներու եւ գոյքերու տեղափոխութիւնը։ Այսպիսի սկզբնաւորութիւն մը ունեցած է Էտիսոն։ Անսասան, աշխատ, ընտանեգուրկ, իր մանկութենէն ու երիտասարդութենէն սկսեալ, մտքի աննուաճելի գործունէութիւն մը, զարմանալի արիութիւն մը եւ միշտ արթուն հաստատամտութիւն մը ցոյց տուաւ։ Այսօր Ամերիկայի մէջ տեսակ մը ազգային հանճար դարձած է Էտիսոն, որուն կատարած հետազօտութիւններուն կը հետեւի գիտական աշխարհը, մեծ հետաքրքրութիւն ցոյց տալով։ Էտիսոն լսողութիւնը կորսնցուցած է, ձայնաքանութեան երեւոյթները ուսումնասիրած ատեն, ու ֆոնոկրաֆի այդ հնարիչը խուլ է բաղդին նման։ Ու հիմա ալ աչքերուն լոյսը կը կորսնցնէ, Ռէօնթկէնեան ճառագայթներուն վրայ ըրած փորձերուն հետեւանքով։ Նաեւ պալարներ գոյացած են մակորվային վրայ, որոնք մահացու ըլլան թերեւս։ Այդ պալարներու գոյացման պատճառն է Քրուքսի ու Ռէօնթկէնի լուսաւոր սրուակը կուրծքին կռթնցուցած ըլլալը։

Ներքին Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.— Միւթէմայիզի աստիճան տրուեցաւ Բ. Դրան արտաքին Թղթակցութեանց դիւանին քարտուղարներէն Հազգը պէյի։

—Հազարապետութեան աստիճան տրուեցաւ Պուքրէշի օսմ. դեսպանատան երկրորդ զինուորական կցորդ Ալի Րիզա պէյի։

—Չորրորդ կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Բ. Դրան արտաքին Թղթակցութեանց դիւանին [illegible] ներէն Հազգը պէյի։

—Իմթիազի ոսկի շքադրամ՝ զինուորական բարձրագոյն վարժարանին սպայակոյտի դասարաններուն՝ պատերազմի ատեն բանակին մատակարարութեան ու պարէնաւորման դրութեան ուսուցիչ կայս. Թիկնապահ Ֆիլայէր փաշայի եւ Լիւ-գալիի ոսկի շքադրամ՝ օգնական՝ գեր-դնդապետ Մէհմէտ Խալիտ պէյի։

ՕՏԱՐ ՊԱՇՏՕՆԵԱՆՇԱՆ.— Ռումանիոյ կառավարութիւնը [illegible] Ռումանի պատուանշանին չորրորդ կարգը տուաւ Սէլանիկի Նահանգին կրթական տնօրէն Րէշիտ պէյի։ Կայս. Իրատէ մը արտօնեց այդ պատուանշանին ընդունելութիւնը եւ գործածութիւնը։

ՁԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐԸ.— Կայս. Իրատէ մը հրամայեց կատարելապէս գործադրել այն արգելքը, որով զինուորական հրամանատարները եւ սպաները պէտք չէ քաղաքային հագուստ կրեն։ Կայս. Իրատէն հրամայեց նաեւ անսաստողներու մասին խստիւ գործադրել օրէնքին տրամադրած պատիժը։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Գերմանիոյ, Ֆրանսայի ու Ամերիկայի դեսպանները եւ Սերպիոյ դեսպանատան գործակատարը, երէկ, Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցան Մեծ-Եպարքոսին եւ արտաքին գործոց նախարարին հետ։

ՄԱՀ ՍԵՒ ԼԵՌԱՆ ԴԵՍՊԱՆԻՆ.— Սեւ Լեռան դեսպան Պ. Պաքիչի մահուան առթիւ Վեհ. Սուլթանը բարեհաճեցաւ ցաւակցական հեռագիր մը ուղղել Սեւ Լեռան Նիքոլա իշխանին։

— Սեւ Լեռան դեսպան Պ. Պաքիչ որ ժամանակէ մը ի վեր հիւանդ էր, առջի իրիկունը մեռաւ Եմիրկէնի իր ամարանոցին մէջ։ Պ. Պաքիչ անցեալ հինգշաբթիէն ի վեր հիւանդ էր. բժիշկները հաստատած էին թէ ողիքները չեն գործեր, բայց անմիջական վտանգէ մը չէր վախցուեր։ Առջի առտուն, սակայն, վիճակը ծանրացաւ եւ կէսօրին ամէն յոյս կորսուած էր։ Այս անակնկալ եւ կանխահաս մահը մեծ վիշտ պատճառեց Պ. Պաքիչի բազմաթիւ բարեկամներուն, որոնց շատերը նոյն իսկ հիւանդ ըլլալը չէին գիտեր։ Անցեալ շաբթուան չորեքշաբթի օրը Պ. ու Տիկին Պաքիչ թէյի սեղանի մը հրաւիրած էին իրենց բարեկամներէն մէկ քանին։ Դեսպանը շատ առողջ կ'երեւար եւ ամէն ատենուան պէս զուարթ էր։ Պ. Տէմէթր Պաքիչ որդին էր Ջորճա Պաքիչի, Սեւ Լեռնցի ծանօթ անձնաւորութիւն մը, որ մեծ ծառայութիւններ մատուցած է իր երկրին։ Պ. Պաքիչ նախ Ջէթինէի մէջ ուսում առաւ եւ յետոյ Մոսկուայի մէջ կատարելագործեց։ Ապա Սեւ Լեռ. դարձաւ եւ Ներքին գործոց նախարարութեան քարտուղար անուանուեցաւ։ Քիչ ետքը պետական խորհուրդի անդամ կարգուեցաւ։ Մասնակցեցաւ նաեւ սահմանագծութեան յանձնաժողովի մը։ 1889 ին Պ. Վուքովիչի տեղ Կ. Պոլսոյ գործակատար կարգուեցաւ եւ տասներութ ամիս վարեց այդ պաշտօնը։ Ապա Ջէթինէ կանչուեցաւ, սակայն երկու տարի ետքը նորէն Կ. Պոլիս ղրկուեցաւ իբրեւ գործակատար։ 1897 ին դեսպանութեան աստիճանին բարձրացաւ։ Պ. Պաքիչ ունէր Օսմանիէ ու Մէճիտիէ պատուանշաններու առաջին կարգերը, Իմթիազի ոսկի շքադրամը, Տանիլոյի առաջին կարգը եւ ուրիշ պատուանշաններ։ Պ. Պաքիչ Կ. Պոլսոյ մէջ ամուսնացած էր յոյն երեւելի ընտանիքի մը պատկանող Օր. Լիամպէյի հետ։

—Դեսպաններէն շատերը, առջի օր եւ երէկ, Եմիրկէն երթալով, ցաւակցական այցելութիւն տուին այրի տիկին Պաքիչի։

—Մարմինը զմռսուեցաւ Ջէթինէ փոխադրուելու համար։ Յուղարկաւորութիւնը հոս պիտի կատարուի Ռուսիոյ դեսպանատան մէջ։

—Ռուսիոյ դեսպանատան պաշտօնատարներէն մէկը, երէկ առտու, Սեւ Լեռան դեսպանատունը գնաց եւ զայն կնքեց, վասն զի երբ Սեւ Լեռ ներկայացուցիչ չունենայ Կ. Պոլսոյ մէջ, Ռուսիոյ դեսպանատունը կը վարէ Սեւ Լեռան հպատակներու գործերը։

—Պ. Պաքիչ, սլաւ լեզուներէն զատ հմուտ էր նաեւ ֆրանսերէնի, գերմաներէնի եւ Յունարէնի։ Ռուսիոյ գիտական ու գրական լրագիրներուն կ'աշխատակցէր։

—Պ. Պաքիչի հիւանդութեանը միջոցին Վեհ. Սուլթանը բարեհաճած էր կայս. Թիկնապահ մը ղրկելով անոր ողջախոհութիւնը հարցնել տալ։ Պ. Պաքիչ խնդրած էր կայս. Թիկնապահէն իր երախտագիտութիւնները մատուցանել յասս Կայս. Գահոյից։

—Վեհ. Սուլթանը իմանալով Պ. Պաքիչի մահը, բարեհաճեցաւ ցաւակցութիւն յայտնել տալ անոր ընտանիքին։

ՄԱՔՍԱՅԻՆ խորհուրդին անդամներէն ոմանք երէկ ալ քննելով Պոլսոյ ու Գալաթիոյ մաքսատանց գործառնութիւնները, արդիւնքը տեղեկագրեցին մաքսային վերատեսչին նախագահութեամբ կազմուած յանձնաժողովին։

—Այդ յանձնաժողովը որոշեց երկու շոգենաւակ եւս գնել՝ մաքսանենգութիւնները արգիլելու համար։ Այդ առթիւ նաւազուրդ կատարուելով Շինկէր անձին յանձնառու մը վրայ մնաց, որուն հետ կնքուելիք պայմանագրութիւնը կը պատրաստուի։

—Երէկ ալ տասնըութ հոգի ընտրուեցան իբրեւ պահապան պաշտօնեայ։

—Քննիչները տեղեկագիր մը մատուցին յանձնաժողովին՝ մաքսի փոխարէն առնուած ապրանքներու մթերանոցը ա[illegible] վերածելու համար։

«ԹԱՓՐԻՐ»Ի ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՆԵՐԸ.—Նախարարաց խորհուրդին որոշմամբ, որ վաւերացած է կայս. Իրատէով, աւելէ առաջ ծանուցուած էր ամէն կողմ թէ «Թափրիր»ի ու «Ճէրտալ»ի գործողութիւնները նահանգներու կեդրոններուն մէջ պէտք է կատարուին կուսակալներէն տէֆթէրտարներէն, տէֆթէրխանէի անօրէններէն ու պաշտօնեաներէն կազմուած յանձնաժողովի մը կողմէ գաւառներուն մէջ՝ կառավարիչներէն, հաշուակալներէն ու Տէֆթէրխանէի պաշտօնեաներէն, իսկ գաւառակներու մէջ՝ գայմագամներէն, մալ միւտիւրներէն եւ Թափու քարտուղարներէն։ Ատոնք պէտք է ստորագրեն նաեւ առժամեայ իլմուխապէրները, միայուն գործողութեանց վերաբերեալ արձանագրութեանց տոմարները եւ այդ մասին ամէն ամիս ղրկուած հաշուեցոյցները։ Նահիյները ու Էվգաֆի հաշուակալներն ալ պարտաւոր են այդ յանձնաժողովներուն ներկայ գտնուիլ, եւ եթէ չկրնան, իրենց կողմէ փոխանորդներ ղրկել։ Արդ, ձեռնհաս պաշտօնատունը նկատելով որ նահիյներու ամանց փոխանորդները չեն ուզեր կնքել վերագրեալ գրութիւնները, ծանոյց ամէն կողմ որ նահիյները եթէ անձամբ չկրնան ներկայ գտնուիլ, անոնց կողմէ ղրկուած փոխանորդները պէտք է ստորագրեն նոյն գրութիւնները։

ԿԱԼՈՒԱԾՆԵՐՈՒ արձանագրութեան պատճէն հանել երբ հարկ ըլլայ, ծախքերու եւ տուրքերու կանոնագրին համաձայն, անոնց արժէքին իւրաքանչիւր հազար ղրուշէն ու կոտորակէն մէկ ղրուշ կ'առնուի իբրեւ տուրք։ Ծանուցուեցաւ ամէն կողմ որ անհատներու վերաբերեալ եւ դատարաններու ու պաշտօնատանց կողմէ պահանջուելիք արձանագրութեան պատճէնները, առանց ժամանակի կորուստեան ղրկուելու համար, կամ տէրը միասին ղրկել եւ կամ արձանագրութիւնը ուղղուած տեղին արժէքին համաձայն տուրքը գանձելով ղրկել Տէֆթէրխանէի վարչութեան։

ԱՖԻՈՆ ԳԱՐԱՀԻՍԱՐԻ Սադիքլէ գաւառակին մէջ հեռագրական կայան մը հաստատուեցաւ։

ՆԱԽՆԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆՆԵՐԸ.— Կ. Պոլսոյ ու շրջականերուն նախնական վարժարաններէն, այս տարի, երեք հազար հինգ հարիւրէ աւելի տղաք վկայական պիտի ստանան՝ իբրեւ շրջանաւարտ նախնական ուսմանց։

ԻԶՄԻՐԻ գաւառին մէջ ալ վարդի մշակութեան պիտի ձեռնարկուի։ Մասնագէտ Րիֆաթ էֆ. ամսոյս վերջերը Իզմիր պիտի երթայ։

ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ գրեց Էվգաֆի նախարարութեան եւ Տէֆթէրխանէի վերատեսչութեան թէ մասնագէտ պաշտօնեայ մը ղրկուի՝ վագֆ հողերու եւ շէնքերու մասին կատարուելիք խորհրդակցութեանց պահուն հարկ եղած բացատրութիւնները տալու համար։

ՄԵՏԱՔՍԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ.— Բաղչէքէօյի Սէօլէզ գիւղին մէջ Զափիկեան եղբայրները արտօնուեցան մետաքսի գործարան մը հաստատելու։ Արտօնագիրը առեւտրական ու հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան կողմէ Բաղչէքէօյի գայմագամին ղրկուեցաւ՝ խնդրարկուներուն յանձնուելու համար։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ.— Չորեքշաբթի օրը Աղէքսանդրիոյ մէջ ժանտախտէ մեռած մարդու մը դիակը գտնուեր է։

— Հալէպէն կը հեռագրեն թէ Ուրֆայի մէջ ալ քոլէրա երեւան ելեր է։ Օգոստոս 9/22 ին երկու դէպքեր պատահեր են, որոնց մէկը մահացու։ Հետեւեալ օրը չորս դէպքեր պատահեր են։

—Դնդապետ տոքդ. Յովհաննէս պէյ եւ երկու ուրիշ բժիշկներ Դամասկոսէն Հալէպ գացեր են։

ՊՐՈՒՍԱՅԷՆ երեքշաբթի օրուան թղթականով կը գրեն թէ վերջերս տեղացած անձրեւներէն Բազարքէօյ գաւառակին Սէօլէզ գիւղի գետակը յորդելով արտօրան մը, վեց խանութներ եւ մէկ քանի պատեր փլեր են։ Տասնըեօթը խանութներ ալ վնասուեր են։ Չէնկիլէրի մօտ գտնուած կամուրջն ալ վնասուեր է, սակայն բարեբաղդաբար մարդու կորուստ չէ պատահեր։

ՊԱՍՐԱՅԻ Ամարէ քաղաքին շուկային մէջ յուլիս 6ի գիշերը հրդեհ ծագելով այրեր են 125 խանութ, 1 խան, 2 արձարան եւայլն։ Թէ՛ շէնքերու եւ թէ ապրանքներու վնասը 35,000 ոսկի կը հաշուուի։

ՋՈՒՐԻ յանձնաժողովը, երէկ, Ֆէրիգիւղ գնաց՝ Կ. Պոլսոյ փողոցները ոռոգելու մասին բերուելիք ջուրերուն համար մեծ մթերանոցի տեղը սահմանելու։ Յետոյ Քեաղըթխանէ գնաց որոշելու հոն հաստատուելիք մեքենային տեղը, ուրկէ ջուրերը Ֆէրիգիւղի մթերանոցը պիտի տարուին։

ԳԱՐԱՔԵՕՅԻ կամուրջին տեղ նոր մը կառուցանելու մասին մատուցուած ծրագիրներէն մէկին համար որ յետ քննութեան ընդունուած է, երէկ, ծովային նախարարութեան պաշտօնատանին մէջ նաւազուրդի ձեռնարկուեցաւ յանձնաժողովի մը ներկայութեանը։

ՊԱՂՏԱՏԻ մէջ յուլիս 25ին առտուան ժամ 3էն մինչեւ 5 անձրեւ տեղացեր է։

ՏՈՔԹ. ՎԱՆ ԷԶԷ, Պուքրէշի հոլանտական նախորդ դեսպանը, Կ. Պոլսոյ Նորընտիր դեսպանատան գործերը պիտի վարէ առժամապէս։ Քանի մը օրէն հոս կը ժամանէ իր կնոջը հետ։

ՅՈՒՆԱՑ Պատրիարքարանի Սինոդը, իր երէկուան նիստին մէջ, որոշեց յանձնաժողով մը կազմել՝ հանգանակութիւն կատարելու՝ յոյն-որթոտոքս մէկ քանի համայնքներու համար։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ռուսական նորընտիր ընդհանուր հիւպատոս Պ. Բանաֆիտին, երէկ Կ. Պոլիս ժամանեց։

ՄՈՒՐԱՑԿԱՆՆԵՐԸ.— Լ. Հէրըլտ Ծովային նախարարութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ Գարաքէօյի կամուրջին վրայ թափառող երկսեռ մուրացիկներու վրայ, որոնց թիւը հետզհետէ կը շատնայ, անցուդարձը դժուարացնելու աստիճան։ Լ. Հէրըլտ կ'ըսէ թէ ատոնց մէջ, կոյրերէ ու կաղերէ զատ, կան նաեւ տխամուխներ, նողկալի վէրքեր ունեցողներ եւայլն։ Նոյն թերթը կը յարէ թէ, անցեալ օր, կամուրջին մէկ կողմը քառասուն մուրացիկներ համրած է։

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Ազդ.—1903 օգոստոս 1ին քաշուած Րումէլի Երկաթուղիի պարտամուրհակներին ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ իրենց շահած պարգեւները եւ ամորթիզմանները 58% հաշուով պիտի վճարուին 1903 սեպտ. 1ին (Ն. Տ.)։ Այս անգամ իրենց չպիտի տրուի այն վկայագիրը, որով իրաւունք կ'ունենային պատահական յաւելուածական գումարի մը, եւ անցեալ ապրիլ 1ի ու յունիս 1ի վիճակահանութիւններէն շահող պարտամուրհակներուն համար տրուած վկայագիրները չեղեալ պիտի նկատուին, որովհետեւ Օսմ. կայս. կառավարութեան եւ Հանր. Պարտքի վարչական խորհուրդին միջեւ իրաւարարութեամբ որոշուած տոկոսի սակին բարձրացումը զօրութիւն չունի մարտ 1էն սկսելով։

Կ. Պոլիս, 11 օգոստ. 1903 6—10

* * *

ԱԶԴ. — Օսմ. Հանր. Պարտքի Թոշակաւոր հասոյթներու ընդհ. Տնօրէնութիւնը կը ծանուցանէ Պրուսայի շերամաբուծական վարժարանի աշակերտներուն, թէ նոյն հաստատութեան վերաբացումը տեղի պիտի ունենայ Սեպտ. 1/14 երկուշաբթի, եւ դասերը պիտի սկսին նոյն օրը։ Հետեւաբար առաջին եւ երկրորդ դասարանին աշակերտները կը հրաւիրուին նոյն թուականին ներկայ գտնուիլ Պրուսայի շերամաբուծական վարժարանին մէջ։

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ
24/0 Օգոս. 1903 7—15

LA UNION ET FHENIX ESPAGNOL
Ֆրանսական Ընկերութիւն ընդդէմ հրդեհի, եւ կենաց եւ արկածներու. ընդհ. գործակալ Շարլ Անհամիտէս, Կալաթա, Վոյվոտա փողոց Թիւ 114։ 13—15

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ազգ. Հիւանդանոցի Տիկնանց Յանձնակալութիւնը երէկ խմբովին Եէտիգուլէ երթալով, այդ հաստատութեան մէջ աշխատեցաւ մինչեւ իրիկուն։ Յանձնակալուհիները՝ նախորդ անգամներուն նման երկու խումբի բաժնուեցան, մէկ մասը հանդերձատան մէջ աշխատելով եւ միւսը աղջկանց որբանոցին մէջ։ Յետոյ գումարում մը ունենալով բժշկապետ Տոքթ. Ն. Տաղաւարեանի հետ, աղջկանց որբանոցի ուսումնական վիճակին եւ ձեռագործի ճիւղին նոր զարկ մը տալու պէտքը շեշտեցին եւ այդ նպատակաւ նամակ մը մը ուղղեցին Հոգաբարձութեան, խնդրելով որ ձեռարուեստի յատուկ կարգ մը կարեւոր պիտոյքներ գնուին աղջկանց համար։ Նոյնպէս փափագ յայտնեցին Որբանոցի Յանձնակալութեան հետ խառն նիստ մը կազմելու։

—Ի պատիւ Վեհ. Սուլթանին Գահակալութեան տարեդարձին, որ պիտի տօնուի յառաջիկայ երեքշաբթի, 19 օգոստոս, շաբաթական Թերթերը փոխանակ վաղուան, նոյն առաւօտուն պիտի հրատարակուին։

—Պուքրէշի եկեղեցին Հոգաբարձութիւնը յատուկ գրութեամբ հարցում մը ուղղած է Ս. Պատրիարքին, թէ կարելի՞ է տօնական օրերուն մէջ եկեղեցական երգեցողութիւնները աւելի՛ հրապուրիչ ընծայելու համար նուագարան գործածել եկեղեցիներուն մէջ։ Ս. Պատրիարքը Կրօն. Ժողովին յանձնած է Պուքրէշի Հոգաբարձութեան այս գիրը։

—Պատրիարքարանի երկու Դիւանապետները՝ Բարթող էֆ. Թէլեան եւ Կարապետ էֆ. Խաչատուրեան՝ որոնք քանի մը օրէ ի վեր Պատրիարքարան չէին երթար, երէկ իրենց պաշտօններուն գլուխը անցան։

—Ս. Էջմիածնէն հասած վերջին տեղեկութեանց նայելով՝ Ս. Հայրապետը սաստիկ տաքերուն պատճառաւ Էջմիածնէն Օշական գիւղը գացեր է։ Ռուսահայ հոգեւորականութեան կարեւոր դէմքերէն մէկը՝ Աստրախանի Առաջնորդ Տ. Արիստակէս Արքեպս. Սեդրակեան, ճամբայ ելեր է Էջմիածին երթալու համար։ Կալուածներուն գրաւման վերաբերեալ հրամանագրէն երկու օրինակ հասեր է Մայր Աթոռ, մէկը Պրոկուրորին, իսկ միւսը Սինոդին ուղղուած, թէեւ Պրոկուրորին ուղղուած ծրարին մէջ։ Պրոկուրորը Սինոդին ներկայացուցեր է պաշտօնագիրը, բայց Սինոդը մերժեր է, ըսելով թէ ի բացակայութեան Ս. Հայրապետին՝ չի կրնար ընդունիլ։ Սինոդին անդամներէն Տ. Մխիթար վրդ. առաջարկեր է ընդունիլ, իբրեւ կառավարական զեկուցում մը, սակայն անմիջապէս աղերսագիր տալով բարեփոխումը կամ չափաւորումը խնդրել։ Քիչ վերջը Աղեքսանդրօպոլէն հասեր է Ս. Հայրապետը եւ Պրոկուրորը Ն. Ս. Օծութեան ներկայանալով յանձներ է հրամանագիրը։ Ս. Հայրապետը մտիկ ըրեր է տրուած բացատրութիւնները, բայց բնաւ պատասխան չէ տուեր, եւ «կը խորհինք» ըսելով ճամբեր է Պրոկուրորը։ Յետոյ գումարեր է Միաբանական Ժողովը, որուն մէջ կարդացուեր է Պոլսոյ Ս. Պատրիարքին գիրը որով տեղեկութիւն կը խնդրէր կալուածական խնդրին վրայ։ Այս նամակը շատ լաւ տպաւորութիւն ըրեր է ներկաներուն վրայ, եւ որոշուեր է պատասխան տալ, Արեւմտեան Հայ եկեղեցականութեան աջակցութիւնն ալ խնդրելով։ Կարդացուեր է նաեւ Տ. Մաղաքիա Ս. Պատրիարքին հեռագիրը Ս. Հայրապետին հրաժարման մասին։ Ս. Հայրապետը վերապահած է իր որոշումը, եթէ չընդունուի իր դիմումը։ Նոյն ժողովին հասեր է նաեւ Կալիցին իշխանին մէկ նամակը, որով Սինոդէն կը պահանջէ ծանուցանել Կոնսիստորեաններուն որ գործադրեն հրամանագիրը եւ բոլոր կալուածները յանձնեն ռուս պատկանեալ պաշտօնատան։

—Տնտես. Խորհուրդը իր անցեալ օրուան նիստին մէջ գլխաւորաբար զբաղեցաւ Կեդր. Սնտուկի պարտուց եւ պահանջից ինչպէս նաեւ պաշտօնէութեան ամսաթոշակաց վճարումները կանոնաւորութեան վերածելու խնդրովը։ Նաեւ սա՛ որոշումները տուաւ. 1.— Գանտիլլի եկեղեցւոյ Թաղ. Խորհրդոյ ատենապետը Եղիազար էֆ. Մելքեան ներկայացած ըլլալով, մասնաւոր խորհրդակցութիւն մը կատարեց յիշեալ էֆ.ի հետ, եկեղեցւոյ վերաբերեալ կալուածական կարգ մը խնդրոց մասին եւ վերջնական տնօրինութիւնը վերապահեց յաջորդ նիստին։ 2. Նոյնպէս Գանտիլլիի եկեղեցւոյ մատակարարութեան հաշիւները սկսեալ 1899 Մարտ 1էն մինչեւ Դեկտեմբեր 1902 տարւոյ, քննելով հաստատեց անոնց օրինաւորութիւնը եւ վաւերացուց։— 3. Խորհուրդը Փերիգիւղի եկեղեցւոյ շինութեան առթիւ ատկէ առաջ կազմուած յանձնաժողովոյ տեղեկագիրը ուշադրութեան առնելով, որոշեց իր յաջորդ նիստին հրաւիրել նոյն յանձնաժողովին անդամները թէ՛ բանակցութեան եւ թէ անոր հաշուական խնդրոյն կարգադրութեան համար։

—Պէյլէրպէյի Թաղ. Խորհուրդը հրաժարական ղրկած է Պատրիարքարան։

—Ս. Էջմիածնայ գրատան ձեռագիրները քննելու համար այս օրերս Պետերսպուրկէ Մայր Աթոռ ուղեւորած է Բրօֆ. Մելիօրանսկի։

—Պէշիկթաշի Թաղ. Խորհուրդը նամակաւ մը խնդրած է Ս. Պատրիարքէն, որպէս զի իրենց թաղին հոգեւոր հովուութիւնը յանձնուի Տ. Վահրամ Արքեպս. Մանկունիի, որ 16 տարիէ ի վեր միեւնոյն պատուակալ պաշտօնը ստանձնած է Օրթաքէօյի մէջ։ Թաղ. Խորհուրդը կ'աւելցնէ որ Ն. Սրբազնութիւնը կրնայ շարունակել իր հոգեւոր հովուութիւնը Օրթաքէօյ, յարմար առիթներու մէջ այցելելով նաեւ Պէշիկթաշի եկեղեցին, պատարագելու, քարոզելու եւ եկեղեցական կարգ ու կանոն հսկելու համար։

—Պաթումի մէջ Պ. Աղեքսանդր Թարխանեանցի սպանութեան լուրը հրատարակած էինք նախընթաց օր։ Տեղւոյն ոստիկանութիւնը յաջողեր է ձերբակալել ոճրագործներէն մէկը՝ Մովսէս Պօղոսասարեան անունով մէկը մը. իսկ հետեւեալ օրը՝ ընկերը Մանուկ Միրումեան, որ հին հագուստները հանելով նոյն օրը նոր հագուստ մը հագած է եղեր։

—Կարնոյ եւ Երզնկայի Նորընտիր Կրօն. եւ Քաղ. Ժողովոց հաստատութեան Պատրիարքական կոնդակները ղրկուեցան։

—Խասգիւղի Գալֆաեան Որբանոցին սանուհիները՝ շէնքին նորոգութեան պատճառաւ՝ ժամանակաւ պիտի փոխադրուին կից գտնուող Ճէզայիրլեան ամբրայի ընդարձակ շէնքը։

—Ուսումնական Խորհուրդը, որ քանի մը շաբաթէ ի վեր արձակուրդ տուած էր ինքզինքին, այսօր կը վերսկսի իր շաբաթական գումարումը Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ։

—Կրօնական Ժողովը իր նիստերը դադրեցուց տասնըհինգ օրուան համար։

ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ԳԱՏԸԳԻՒՂ

Գատըգիւղի Մխիթարեան վարժարանը պիտի բացուի Սեպտ. 2ին (ըստ Ն. Տ.ի)։

Դպրոցին դիրքը հիանալի է, ծովահայեաց, օդաւէտ. դասարանները լուսաւոր են եւ ընդարձակ ըստ բաւականի։ Յատուկ կը հսկուի տղայոց բարոյականի, կրթութեան եւ առողջութեան վրայ։ Կ'աւանդուին Հայերէն, Թուրքերէն, Ֆրանսերէն, Գերմաներէն, Անգլիերէն եւ Իտալերէն լեզուները, իմաստասիրութիւն, բնաբանութիւն (Physique), բնալուծութիւն (Chimie), Հաշուակալութիւն (Comptabilité), Երկրաչափութիւն, Գրահաշիւ, Թուաբանութիւն, Բնական Պատմութիւն, Աշխարհագրութիւն, Պատմութիւն, Մատենագրութիւն, եւայլն. Գծագրութիւն, Գեղագրութիւն, Մարմնամարզութիւն, Ձայնական եւ Գործիական երաժշտութիւն։

Վարժարանին աշակերտներէն անոնք որ քաջ ու ընտիր կը հանդիսանան ուսմանց ու բարի վարքի մէջ, կ'անցնին յետոյ Վենետիկի Մուրատ–Ռափայէլեան վարժարանը, եւ եթէ հոն ալ քաջ հանդիսանալով ուսմանց ու բարի վարքի մէջ՝ արժանաւոր գտնուին, կրնան յաճախել քաղաքին Ակադեմիան ու բարձրագոյն վարժարանները եւ կամ կը ղրկուին Իտալիոյ եւ ուրիշ երկիրներու համալսարանները։

Վարժարանին տարեթոշակն է 25 օսմ. ոսկի. կարօտ ընտանիքներու համար միայն, զիջողութիւն ընելով, 15 օսման. ոսկի. անկէ նուազ թոշակով աշակերտներ չեն ընդունուիր։

Աւելի մանրամասնութեանց փափաքողք կրնան դիմել ուղղակի Մօտայի (Գատըգիւղ) Մխիթարեան վարժարանի Տեսչութեան։

Հ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԹՈՐՈՍ

ԾԱՆՕԹ.— Ձրիներուն թիւը արդէն իսկ լեցած ըլլալով, այս տարի այլ եւս ձրի աշակերտ չպիտի ընդունուի բնաւ։ Վարժարանին շէնքն ալ նորոգուած եւ աւելի ընդարձակուած է այս տարի։

Այսօրուան Հեռագիրներ

(ԱԺԱՆՍ ՏԸ ՔՈՆՍԹԱՆԹԻՆՈՊԼ)

ԿԱՍԹԻԵՆ, 27 օգոստոս. — Պէլճիքայի Թագաւորը Վիէննա պիտի չերթայ։ Զիւրիխ պիտի ուղեւորի։

ԲԱՐԻԶ. — Հավասի Գործակալութեան մէկ զեկոյցը կ'ըսէ թէ Իմպէրներու գործին վերաբերեալ գաղտնի [illegible] մը գոյութիւն չունի։

ՎԻԷՆՆԱ. — Ֆրեմտենպլաթ կ'իմանայ թէ հետեւակներու 32րդ զօրաբաժնին (Բէշթա) հրամանատար Պարոն Ֆոն Շթայնինկէր զօրավարը, Ֆրանց Եօսէֆ Թագաւոր–կայսեր հրամանով, Թրէվիզօ գացեր է, Ն. Վեհափառութեան անունով ողջունելու Իտալիոյ Թագաւորը, որ Թագուհիին հետ նոյն քաղաքը կը գտնուի, Իտալիոյ ռազմափորձերուն առթիւ։

(Ծանօթ.—Գործակալութեան. — Սակարանի հեռագիրները տակաւին չստացանք։)

(ԱԺԱՆՍ ՆԱՍԻՕՆԱԼ)

ԲԵՇԹԱ, 27 օգոստոս. — Պ. Լուքաչի փորձած բանակցութիւնները չյաջողեցան։ Ընդհանուր կարծիքի մը նայելով, Պ. Վէքէրլէ պիտի կազմէ նոր նախարարութիւնը։

ՊԵԼԿՐԱՏ. — Պ. Ռիպարաց, նախկին նախարար, յայտարարեց թէ Սերպիոյ ազատական կուսակցութիւնը բնաւ համամիտ չէ նախարարութեան արարքներուն։

ԼՈՆՏՈՆ. — Պոկոթայէն կը հեռագրեն թէ Գոլոմպիոյ Խորհրդարանը այն տեսակ ատենապետ մը ընտրեր է որ նպաստաւոր է Մ. Նահանգաց կողմէ Գոլոմպիոյ առաջարկուած դաշնագրութեան՝ Բանամայի ջրանցքի նկատմամբ։

ԼՈՆՏՈՆ.—Քարտիֆի մէջ սխալ կը նկատուի այն լուրը թէ Ռուսիա ու Անգլիա ածուխի մեծաքանակ յանձնարարութիւններ ըրած ըլլան Կալլէսի երկրին մէջ։

—Բրիճթաունէն կը հեռագրեն թէ Բարպատոսի Խորհրդարանին լուծումը մօտալուտ է։

ԲԱՐԻԶ.—Ֆրանսայի ծովային նախարար Պ. Բէլլըթան, Շէրպուրկէն երբ Բարիզ կը դառնար, քսակահատներ չորթեցին անոր թղթապանակը որ քանի մը հազար ֆր. պանքաթուղթ եւ նոյն նախարարութեան վերաբերեալ կարեւոր գրութիւններ կը պարունակէր. Պ. Բէլլըթան, գնումներ կատարելու համար վաճառատուն մը մտած ատեն, զգացեր է եղած գողութիւնը։

ԼՈՐՏ ՍՈԼԶՊԸՐԻԻ ՄԱՀԸ

ԼՈՆՏՈՆ, 23 օգոստոս. — Երէկ կէս գիշերէն սկսեալ Լորտ Սոլզպէրի ինքզինքը կորսնցուցած էր։ Քսան ժամ ետքը հոգին աւանդեց։ Ճաշի ատենն էր երբ բժիշկը լուր ղրկելով Լորտին ընտանիքին անդամներուն, որոնք ճաշասրահը կը գտնուէին, ծանոյց թէ հիւանդը վերջին շունչը փչելու վրայ է։ Մահամերձը չը ճանչցաւ իր զաւակները։ Վախճանը շատ մեղմութեամբ եւ հանդարտութեամբ տեղի ունեցաւ։ Կ'ըսուի թէ Լորտ Սոլզպէրի մեռած է երիկամունքի բուռն տապէ մը սրտի հիւանդութիւնով խառն։

— Լորտ Սոլզպէրիի թողած հարստութիւնը չորս միլիոն անգլիական ոսկիէն աւելի կը հաշուուի. Լոնտոնի կեդրոնին մէջ այն տեսակ կալուածներ ունի, որոնք ահագին եկամուտ կը բերեն։ Այդ հարստութեան մեծ մասը՝ այսինքն կալուածները պիտի ժառանգէ հանգուցեալին անդրանիկ որդին՝ Լորտ Քրանպորն, որ միանգամայն Լորտ Սոլզպէրիի տիտղոսը պիտի ստանայ։ Նոր Լորտ Սոլզպէրին ծնած է 1861 Նոյեմբեր 23 ին։ 1887 ին ամուսնացած է Արրանի կոմսին երկրորդ աղջկանը հետ։ Քանի մը զաւակ ունի, որոնց անդրանիկ մանչը՝ տասը տարեկան, ասկէ վերջը Լորտ Քրանպորն պիտի կոչուի։

Հանգուցեալ Լորտ Սոլզպէրի որ 1899էն ի վեր այրի էր, կը թողու հինգ մանչ եւ երկու աղջիկ զաւակ։ Աղջիկներու մեծը ամուսնացած է ծովային նախարար Լորտ Սէլպօրնի հետ։ Փոքր աղջիկը՝ Լէտի Կուէնտոլին-Սէսիլ, որ տակաւին ամուսնացած չէ, միշտ իր հօրը քովը մնաց՝ մինչեւ մէկ ատեններ անձնական քարտուղարի պաշտօն վարելով։ Այդ զաւակներուն մէջ ամէնէն աւելի լաւ յառաջդիմութիւններով օժտուածն է Լորտ Սէսիլ անդամ Երեսփ. Ժողովին։ Լորտ Քրանպորն, հիմա արտաքին գործոց խորհրդական, պիտի թողու այդ պաշտօնը եւ Լորտերու Ժողովին մէջ պիտի բազմի, յաջորդելով իր հօրը։ Արտաքին գործոց խորհրդականի պաշտօնէն անոր քաշուիլը ընդհանուր կերպով մեծ կորուստ մը չի նկատուիր, վասն զի Լորտ Քրանպորն, իբրեւ արտաքին գործոց խորհրդական, մեծ յաջողութիւն մը չունեցաւ։ Երեսփ. Ժողովին նստաշրջանը փակուած ըլլալով անոր յաջորդին ընտրութիւնը պիտի յետաձգուի, քանի որ միւս կողմէ ալ ներկայ դահլիճը փափուկ դիրքի մը մէջ կը գտնուի։ Լորտ Քրանպորնի իբրեւ յաջորդ կը նկատուի երիտասարդ Բէրսի կոմսը որ ընդ. քարտուղարն է Հնդկաստանի նախարարութեան եւ կը պատկանի Անգլիոյ ամենամեծ ընտանիքներէ մէկուն։ Անոր հայրն է Նորթումպըրլէնտի դուքսը։

—Աշխարհի ամէն կողմերէն ցաւակցական հեռագիրներ կը հասնին Սոլզպէրի ընտանիքին, մանաւանդ Էտուարտ Թագաւորին կողմէ որ Մարիէնպատ կը գտնուի. նաեւ Վիլհէլմ կայսեր, Ֆրանց Եօսէֆ կայսեր, Պ. Լուպէի եւ Իտալիոյ ու Բորթուկալի Թագաւորներուն կողմէ։

—Այն միջոցին երբ օրուան մեծ խնդիրը կը կազմեն Պ. Չէմպըրլէնի ծրագիրները, խիստ շահեկան է յիշել թէ Լորտ Սոլզպէրի, որ այնքան մեծ համարում մը չունէր գաղթային նախարարին վրայ, բնաւ չէր հաւնէր Պ. Չէմպըրլէնի ելմտական նոր ծրագիրներուն։ Երեք ամիս առաջ երբ Լորտ Սոլզպէրիի աղջիկը՝ Լէտի Կուէնտոլին Սէսիլ իրեն կարդաց Պիրմինկէմի մէջ Պ. Չէմպըրլէնի արտասանած նշանաւոր բանախօսութիւնը, ուր առաջին անգամ կը խօսէր իր ծրագիրներուն վրայ, նախորդ նախարարապետը ըսաւ.—«Կ'ենթադրեմ թէ մարդուկը իր հրաժարականը տուած է, այդ ամէնուն սկսելէ առաջ։»

—Մարիէնպատէն ուղղեալ հետեւեալ պաշտօնական հեռագիրը հրատարակուեցաւ.

«Էտուարտ Թագաւորը ամենամեծ ցաւով իմացաւ Լորտ Սոլզպէրիի մահուան լուրը։ Թագաւորը խորապէս կ'ողբայ կորուստը այդքան նշանաւոր պետական մարդու մը, որուն մատուցած թանկագին ծառայութիւնները Վիքթօրիա Թագուհիին, Թագաւորին ու անոր երկրին, երկար տարիներ վարած պետական բարձր պաշտօններուն մէջ, միշտ քանդակուած պիտի մնան իր երկրակիցներուն յիշատակին մէջ։»

—Բոլոր լրագիրները ընդարձակ յօդուածներ կը հրատարակեն Լորտ Սոլզպէրիի վրայ։ Թայմզի հրատարակած յօդուածը սեւերիզ սիւնակէ կը բաղկանայ։ Զանազան կուսակցութեանց լրագիրները միաձայն կը յայտարարեն թէ բրիտանական տէրութիւնը Լորտ Սոլզպէրիի մահուամբը կը կորսնցնէ մեծ մարդ մը եւ պարկեշտ ու անձնուէր ծառայ մը։

ԻՄՊԷՐՆԵՐՈՒ ԴԱՏԸ

ՎԵՐՋԻՆ ՆԻՍՏ

ԴԱՏԱՎՃԻՌԸ

Բարիզ, 23 օգոստոս. — Շաբաթ օրուան աղմկալից նիստին մէջ, որ վերջինը եղաւ, Իմպէրները իրենց դատապարտութիւնը կրեցին վերջապէս, ինչպէս ծանուցին արդէն հեռագիրները։ Նիստին փակումէն յետոյ երդուեալները ու դատաւորները առանձնացան ու չորս ժամ խորհրդակցութենէ մը յետոյ չորս ամբաստանեալներուն մեղապարտութեան որոշումը բերին։ Խորհրդակցութեան միջոցին մեծ ոգեւորութիւն կը տիրէր դատասրահին մէջ։ Երդուեալներու պետը՝ Պ. Գօրտըրէլ ոտքի ելլելով, խոր լռութեան մը մէջ թուեց դատարանին ուղղուած 258 հարցումները։ Ի վերջոյ Պ. Գօրտըրէլի սա պարբերութիւնը լսուեցաւ. «Մեղմացուցիչ պարագաներ կան չորս ամբաստանեալներուն համար։» Ուրեմն չորսն ալ պիտի դատապարտուէին։ Նախագահը հրամայեց ներս բերել ամբաստանեալները։ Պ. Լապորի մեղմաձայն Տիկին Իմպէրի կը հաղորդէ երդուեալներու տուած մեղապարտութեան որոշումը։ Տիկին Իմպէր սարսափի շարժում մը կ'ընէ ու նայուածքը կը սեւեռէ երդուեալներուն վրայ։ Ցաւագին հեծք մը չի տեսնուիր անոր վրայ. Տիկին Իմպէր քարացած ըլլալ կը թուի։ Իր կնոջ մօտ՝ Ֆրէտէրիք Իմպէր, տժգոյն, քրտինք կը թափէ ընկճուած երեւոյթով։ Քիչ մը առաջ, խորհրդակցութեան ատենէն Թերէզ նարինջ կ'ուտէր, մինչ իր ամուսինը արդէն իսկ խոր ընկճումի մը մատնուած էր։ Ռոմէն, ընդհակառակը, բարձրաձայն ցաւ կը յայտնէ որ իր քոյրը վտանգուած է դատը՝ իր ըրած պատմութիւններով։ Երկու Տօրինեաքներն ալ իրենց պաղարիւնութիւնը չեն կորսնցուցած, բայց Ռոմէն ալ եւս կորսնցուցած է իր ժպիտը։ Յետոյ դատարանին քարտուղարը կարդաց երդուեալներու տուած մեղապարտութեան որոշումը, որուն մէջ չորս ամբաստանեալները մեղապարտ կը ճանչցուին կեղծարարութեան, խարդախութեան, խաբերայութեան, կեղծ փոխանորդագիրներու պատրաստութեան համար։ Թերէզ եւ Ֆրէտէրիք Իմպէր իբր կեղծարար ու խաբերայ կը ճանչցուէին, իսկ Էմիլ ու Ռոմէն Տօրինեաք՝ իբր խաբերայ միայն, բայց չորս ամբաստանեալներուն համար կ'ընդունուէին մեղմացուցիչ պարագաներ։ Ապա ընդհանուր դատախազը ամբաստանեալներուն հարցուց թէ ըսելիք մը ունէի՞ն մեղապարտութեան որոշումին դէմ։ Չորսին կողմէ ալ ժխտական պատասխան տրուեցաւ։ Պ. Լապորի ոտքի ելաւ եւ երեք կարգի եզրակացութիւններ պարզեց դատարանին առջեւ, կեղծարարութեան, նամակատան պաշտօնեաներու վկայութեան եւ նախնական հարցաքննութեանց ատեն կատարուած ունկնդրութեանց մասին, զորս մի առ մի քննադատեց օրինական տեսակէտով, ի նպաստ ամբաստանեալներուն հետեւութիւններ հանելով։ Յետոյ Պ. Լապորի իր փոխանորդեալներուն ստորագրել տուաւ այդ եզրակացութիւնները։ Ասոր վրայ՝ դատաւորները խորհրդակցութեան սենեակ քաշուեցան, մինչ դատասրահին մէջ խօսակցութիւնները սկսան ծայր տալ։ Ունկնդիրներէն ոմանք հետաքրքրութեամբ մօտեցան ամբաստանեալներուն, ուշի ուշով քննելու համար զանոնք։ Ամբաստանեալները անողոք դէմք մը ցոյց կու տային. միայն Ֆրէտէրիք շատ կը նեղուէր այս ծայրայեղ հետաքրքրութենէն։ Վերջապէս, ժամը եօթին ներս գալով դատաւորները իրենց որոշումը յայտնեցին Պ. Լապորիի եզրակացութեանց մասին, զորս անհիմն գտան։ Յետոյ դատավճիռը կարդացուեցաւ, որ ասիկ է.

«Նկատելով որ երդուեալներու կողմէ հաստատուած իրողութիւնները ենթակայ են Պատժական Օրինագրքին 147, 148, 164, 405 եւ 467րդ յօդուածներու կիրարկութեան, մեղմացուցիչ պարագաներով հանդերձ,

«Նկատելով որ այս շարժառիթները բաւարար կերպով կը համապատասխանեն այն եզրակացութեանց զորս ըրած են Ֆրէտէրիք ու Թերէզ Իմպէր,

«Նկատելով որ Ռոմէն ու Էմիլ Տօրինեաքի համար հարկ է մասնաւորապէս կիրարկել Պատժական Օրինագրքին 405րդ յօդուածը։

«Եւ նկատելով որ պատժական Օրինագրքի 462րդ յօդուածը, Ռոմէն եւ Էմիլ Տօրինեաքի մասին,

«Այս պատճառներով, դատարանը հինգ տարուան բերդարգելութեան եւ 100 ֆր. տուգանքի կը դատապարտէ Ֆրէտէրիք Իմպէրը եւ Թերէզ Իմպէրը, զերծ կը կացուցանէ զանոնք իրենց պատիժին աւարտումէն ետքը, բնակութեան արգելքէ, մասնաւոր խորհրդակցութիւն մը կատարուելով. Ռոմէն Տօրինեաքը, երեք տարուան բանտարկութեան. Էմիլ Տօրինեաքը՝ երկու տարուան. ամենքը հաւաքաբար կը դատապարտէ դատական ծախքերու վճարման, իսկ մարմնական պատիժի նուազագոյն սահմանը կ'որոշէ։»

Դատավճիռին ընթերցումէն յետոյ՝ նախագահը դատապարտեալներուն կը ծանուցանէ թէ երեք օր պայմանաժամ ունին՝ վճռաբեկ ատեանին դիմելու համար։ Պ. Լապորի կը խնդրէ որ Պատժական Օրինագրքին 21րդ յօդուածը կարդացուի, սակայն դատարանը ընթացք չի տար այդ խնդրանքին։ Նիստը կը վերջանայ՝ եօթը քառորդ անցած։ Թերէզ Իմպէր, միշտ տժգոյն, երեք անգամ կ'ողջագուրէ ամուսինը, որ նուաղումներ կը զգայ, ու տակաւին շնորհալից շարժումով մը, փաստաբաններուն կ'երկարէ ձեռքը։ Նոյն իսկ կը խօսի ու Պ. Լապորիի կ'ըսէ. «Պ. Պոնոյի աչքերուն նայեցէք։» Ֆրէտէրիք միշտ ընկճուած է։ Ռոմէն մեղմօրէն կը բողոքէ գործուած անարդարութեան դէմ։ Իսկ գալով Էմիլի, յուսահատ, միշտ կը յայտարարէ թէ խղճմտօրէն վարած է Ռանժ Վիաժէրը։ Մինչ ամբաստանեալները եւ ունկնդիրները դուրս կ'ելլեն, Ռոմէնի սիրուհին՝ տիկին Տօրվալօ կը հասնի երկու զաւակներով։ Պ. Բարէր իմաց կուտայ դատավճիռը, ու տիկին Տօրվալօ կը հեռանայ արտասուալից աչքերով։ Դատապարտեալները սկզբունքով ընդունած են իրենց փաստաբաններուն առաջարկը, վճռաբեկ ատեանին դիմելու համար։

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԳՈԼԷՃ

ԱՅՆԹԱՊ

Գոլէճին 28 երորդ տարեշրջանը պիտի սկսի Սեպտեմբեր 9 ին. (Ն. Տ.) չորեքշաբթի։ Հոն կ'աւանդուի Քրիստոնէական ուսմունք, Բնական գիտութիւնք, Ուսողութիւն, Փիլիսոփայութիւն, Պատմութիւն, Քաղաքական տնտեսութիւն եւ Տոմարակալութիւն, Տաճկերէն, Հայերէն, Անգլիերէն, Ֆրանսերէն, Նոր Կտակարան, Յունարէն, Երաժշտութիւն, Ճարտասանութիւն եւ առեւտրական վարժութիւն, Մարմնամարզ եւայլն։

Տարեթոշակն է Գոլէճի համար 3 եւ Նախապատրաստական ճիւղին համար 2 Օսմ. ոսկի, Գիշերօթիկներ 7 Օսմ. ոսկի աւելի կը վճարեն։

Ուրիշ տեղեկութիւններու համար գրել

Մր. ՄԵՐԻԼ
Տնօրէն Կ. Թ. Գոլէճի, Այնթապ

ԱՄԷՐ ԲԻՔՈՆ

ԱՄԵՆԱԲԱՐՁՐ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄՆԵՐՈՒ ԱՐԺԱՆԱՑԱԾ ԶԱՆԱԶԱՆ ԱՐՈՒԵՍՏԱՀԱՆԴԷՍՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

AMER PICON
PHILIPPEVILLE
G. PICON
AMER PICON

ԱՄԷՐ ԲԻՔՈՆԸ, ամենէն շատ քինքինա պարունակող սա կազդուրիչ ըմպելին, պատրաստուած է ալճէրիական հողի յատուկ տունկերով։ Իր կազդուրիչ ու հակատենդային յատկութիւններուն համար է որ կը յանձնարարուի անոր գործածութիւնը։ Առտուն անօթի փորանց կամ ճաշէն առաջ առնուած ատեն՝ բարերար ազդեցութիւն մը կ'ունենայ։ Այդ ըմպելիին շնորհիւ՝ մարդուս սպառած ուժերը կը վերանորոգուին եւ տենդէ զերծ կը մնայ։

Ծանօթ. — Անխիղճ մարդիկ մեր վաճառանիշը կեղծած ըլլալով՝ Ամէր Բիքոն սպառող մեր բոլոր յաճախորդներուն խորհուրդ կու տանք առաջնակարգ տուներու միայն դիմել՝ որպէս զի կեղծերը չառնեն. պէտք է պահանջել որ շիշերը Կ. Բիքոն աէ Ֆապրիքանի դրոշմը կրէ։

Միակ Ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ մէջ՝
Պ. Լ. ԲԱՐՄԱ։

Պ. Պ.

Բ. Պոնամի	Ղալաթիա	
Ա. Ռէչչիա	»	
Էքօնոմիք Գօօբէռաթիվ	Ղալ. եւ Բէրա	
Ռօզառիօ Սիւսօնէ	»	
Բարատօրելլօ եւ Մէլէթիատէս	»	
Ժ. Սթավրօբուլօ	»	
Քօթթաքի եղբարք	»	
Վէնսան Գասապեան (դեղավճ.)	Կ. Պոլիս	
Մէհմէտ Քեազիմ	»	»
Տ. Մէզիքի որդի եւ Ընկ.	»	»
Մ. Մէզիքի	»	»
Թ. Լինօ	»	»
Պ. Սէֆէրեան	»	»
Ժ. Վօնթիզիանօս եւ Ընկ.	»	»
Էմիլ Լաննըրան	Բէրա	
Տէմէթրաքօբուլօ եղբարք եւ Ընկ.	»	
Թ. Սուրէնեան	Բէրա, Կ. Պոլիս, Ղալաթիա	
Պօն մարշէ	Բէրա	

եւլն. եւլն. եւլն. 11—25

ՕՌ ՆՈՒՎՕ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Ա. ՈՒՋՈՒՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

Ղալաթիա, Եէնի ճամի փողոց, թիւ 55

Յիշեալ վաճառատան մէջ կը գտնուի պատի թուղթեր, վարագոյր, սթօռ, ոսկեզօծ շրջանակներ, եւլն. եւլն.։

Գիները խիստ դիւրամատչելի են։

20—52

ԹՕՄԱՏԷՍ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՈԳԵԼԻՑ ԸՄՊԵԼԻՆԵՐՈՒ
Ղալաթիա, Տոմուզհանէ փողոց, Թ. 13

Յիշեալ վաճառատան մէջ կը գտնուին ամէն տեսակ ընտիր ոգելից ըմպելիներ եւ մասնաւորապէս Պալքան գինիներու ամենէն ազնիւ տեսակը։ Գնեցէք գոհ պիտի մնաք։ 15—20

ԻԼԱՆ

ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՅԻ ՇԱՀԱՆԷ

69 զրուշ 700տէն 1000 չիֆթ ֆրանսըզ մալի բօթին գունտուրա. 49 զչ. 1900տէն 2300 նէֆէր մալի բօթին գունտուրա. 104 զչ. 117տէն 130 տէվէ տէրիսի չիզմէ. 104 զչ. 73տէն 100 չիֆթ վիւէլլատան պէձալը գօնձը ճիզմէ. 109 զչ. 6տան 10 չիֆթ բուղէն չիզմէ. 119 զչ. 210տան 250 չիֆթ տէվէ տէրիսի չիզմէ. 84 զչ. 33տէն 50 չիֆթ Թէլաթին չիզմէ. 58 զչ. 576տան 650 չիֆթ վակէթատան բօթ չիզմէ. 119 զչ. 31տէն 40 չիֆթ տէվէ տէրիսինտէն պէձալը գօնձը չիզմէ։ Խազինէի Խասսայի Շահանէճէ միւպայաա օլունաճագ պալատա եազըլը վէ միգտարը մուհարրէր [illegible] գալըպլարը հիզալարընտա մուգայյէտ ֆիաթլէր [illegible] օլուպ մահալլի [illegible] մինին օն ալթընճը ճումա իրթէսի կիւնիւնէ գատար իւչ թէնզիլի պիլ գալէ իհալէի գաթիյէսի իճրա գըլընաճաղընտան թալիպլէրին թէմինաթ աքչէլէրինի վէ եա միւթէպէր քէֆալէթնամէլէրինի միւսթասհապէն [illegible] Խազինէի ճէլիլէի միւշարիլէյհայա կէլմէլէրի իլան օլունուր։

Ֆի 11 աղուսթոս սէնէ 319 2—3

ՔԷԶԱ

Խազինէի Խասսայի Շահանէճէ միւպայաա օլունաճագ գըրք պին ճէյնի գանթար պուղտայ վէ արփա սամանըն միւնագասասընա պաշլանըլաճաղընտան իթասէ թալիպ օլանլարըն թէմինաթ աքչէլէրինի վէ եա մուքթէպէր քէֆալէթնամէլէրինի միւսթասհապէն Խազինէի ճէլիլէի միւշարիլէյհայա կէլմէլէրի։

Ֆի 9 աղուսթոս սէնէ 319 2—3

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷԷ

Շիրքէթի Խայրիյէ վափուրլարընըն եանաշմալարընա մախսուս օլան ուզուն իսկէլէլէրի մէվգիֆլէրինտէ [illegible] վէ իսկէլէլէրին տէրէճէի էհէմմիյէթ վէ իհթիյաճընա կէօրէ իւչ սընըֆա թագսիմ խուլէրէք լիւզում կէօրիւլէն քէֆէ միւճէտտէտէն ինշա խուլմէլէրի մուքարրէր խուսուսէն զիքր օլունան ուսուլը ճէմէանէն միւմարիլէյհ մուվաֆըգ վէ զանէթ ալինիչին պիր չէք ու թարզտա ինշասը իչիւն լազըմ կէլէն րէսիմ վէ էշքալ վէ բլանլարընըն թալիպ օլան միւմար վէ քալֆալար թարաֆընտան թէրթիպ վէ թանզիմ վէ թէսլիմի իլէ օն պէշ կիւն զարֆընտա Շիրքէթ իտարէսինէ իրսալի վէ իխրաճ խուլէնճէք րէսիմ վէ բլանլարտան Շիրքէթճէ պէթթէրճիհ շաանը քապուլ կէօրիւլէնի իչիւն իքրամիյէ իթթասը միւսէժժամ պուլունտուղը վէ աւ պաշաէ տահա զիյատէ թաֆսիլաթ ալմագ իսթէյէնլէրին Շիրքէթի մէզքիւրէ իտարէ մէճլիսինէ միւրաճաաթ իյլէմէլէրի իլան օլունուր։

5 աղուսթոս 1319 7—10

ԻԼԱՆ

Բօսթա վէ Թէլկրաֆ Նէզարէթինտէն

Թէլաթին խուրճ 60 չիֆթ. Թէլաթին պէօյիւք էմանէթ չանթասը 75 աատէտ. Թէլաթին քիւչիւք էմանէթ չանթասը 75 աատէտ. գուլբլը Թէլաթին չանթա 50 աատէտ. գանավաչօ չուվալ 3500 աատէտ. պէօյիւք պօյ պէզ չուվալ 500 աատէտ. օրթա պօյ պէզ չուվալ 500 աատէտ. քիւչիւք պօյ պէզ չուվալ 500 աատէտ. պէօյիւք պօյ պէզ չանթա 1500 աատէտ. օրթա պօյ պէզ չանթա 2500 աատէտ. քիւչիւք պօյ պէզ չանթա 1600 աատէտ։ Սէնէի հազըրէ [illegible] միւրթէֆիանըն օլուպ միւպայաա վէ իմալընա լիւզում կէօրիւլէն պալատէ միւֆրէտաթը մուհարրէր օն պիր գալէմ խուրճ վէ չանթա վէ չուվալ մէվգը միւնագասայա վազ օլունմուշ օլտուղընտան թալիպ օլանլար նիւմունէ վէ շէրայիթինի կէօրմէք վէ տահա զիյատէ մալիւմաթ ալմագ իսթէյէնլէրին էվէլ էմիրտէ [illegible] թէմինաթ նազարինէ [illegible] տէրսաատէթ թիճարէթ օտասը միւգավէլէաթ մուհարրիրլիքինտէն մուսատտագ քէֆալէթ գաիմէլէրինի համիլէն ճիւմաատան մաատա պէշէր կիւն Թէլէկրաֆ վէ Բօսթա նէզարէթէ մէճլիսի իտարէսինէ միւրաճաաթ իյլէմէլէրի իլան օլունուր։

Ֆի 12 աղուսթոս 319

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱ

Վիճակ 31 Մայիս 90

ՊԱՀԱՆՋՔ	Օսմ. ոսկի	
Բաժինք չվճարուած	5,500,000	—
Սնտուկ ի Կ. Պոլիս	1,896,733	58
» » մասնաճիւղս	460,635	49
Գանձելի փոխանակագիրք	1,466,879	92
Պետական արժէթուղթք	2,524,711	80
Զանազան արժէթուղթք	1,727,958	15
Ընթացիկ հաշիւք Կայս. Գանձուն — պարտականք	2,042,869	50
Ընթացիկ հաշիւք զանազանք — պարտականք	3,941,341	60
Փոխատուութիւնք արժէթղթոց եւ վաճառաց	4,405,820	45
Անշարժ եւ շարժուն գոյք	284,435	94
Զանազանք	125,107	93
Օ. Ո.	24,376,494	36

ՊԱՐՏՔ	Օսմ. ոսկի	
Դրամագլուխ	11,000,000	—
Պանքատոմսք ի շրջաբերութեան ի Կ. Պոլիս եւ ի մասնաճիւղս	1,313,804	—
Վճարելի փոխանակիրք	975,229	26
Ընթացիկ հաշիւք Կայս. Գանձուն — պահանջողք	1,345,610	35
Ընթացիկ հաշիւք զանազանք — պահանջողք	8,130,905	96
Դրամական աւանդք որոշ պայմանաժամով	5,177	35
Վճարելի շահաբաժինք	807,163	94
Զանազանք	798,603	50
Օ. Ո.	24,376,494	36

Վաւերացեալ ճշդութիւնն ըստ տոմարաց

Հմրկլ. Տնօրէն
Օ. ՊՈՒԱՆԷ

Վ. Ընդհ. Տնօրէնի
Ա. ՆԻԱՍ

Առաջնակարգ Ընկերութիւն **Հոնկրուազ** Ընդհանուր Ապահովագրութեանց

ՀԻՄՆԵԱԼ 1857ԻՆ ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ՀՐՈՎԱՐՏԱԿՈՎ. ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ Ի ՊՈՒՏԱՓԵՇԹ

ԿԵՆԱՑ ԲԱԺԻՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼՆԵՐՈՒ ՎՃԱՐՈՒԱԾ 332 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ — ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՒՄԱՐ 114 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ — ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼ ԳՈՒՄԱՐ 461,035,390 ՖՐԱՆՔ

Սոյն Ընկերութեան պայմանները՝ Թուրքիոյ մէջ գործող միւս Ընկերութեանց պայմաններէն, ԱՄԷՆԷՆ ՆՊԱՍՏԱՒՈՐՆԵՐՆ են։

[Ընկերութիւնը] կ'ապահովագրէ խիստ օգտակար պայմաններով ու անմրցելի գիներով.— ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ի դէպ մահու եւ կենաց՝ շահաբաժնի մասնակցութեամբ եւ երաշխաւորեալ տոկոսի սակերով, ինչպէս նաեւ աղջկանց դրամօժիտի ու մանկանց դրամագլխի կազմութեան, եւ ցմահ գանձելի տարեթոշակներու։

Կ'ԱՐԺԷ ՈՒՐԵՄՆ ԱՅԼՈՒՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԵԼԷ ԱՌԱՋ՝ ԱՆԳԱՄ ՄԸ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՍ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՆ ԱՉՔԷ ԱՆՑԸՆԵԼ։ Աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար, դիմել Ընկերութեան Ընդհանուր Գործակալութեան։

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՍ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆՆ Է
ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԲԱՆՔԱՆ

ԴԻՒԱՆՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՊԱՏՈՒԱՒՈՐ ՈՒ ՁԵՌՆՀԱՍ ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻՆ

Ընդհ. Գործակալ բովանդակ Թուրքիոյ
ՌՈԴԻՔ Ց. ՓԱՌՆԱՍԵԱՆ
Պոլիս Պառնարան խան

ԱՄԷՆՈՒՆ ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆԸ ԱՊԱՀՈՎՈՒԱԾ

Ջղացաւութիւն, կէս գլխացաւ, քնահատութիւն, ինֆլիւէնցա եւ ամէն ջղային հիւանդութիւն, ապահով բուժում կը գտնեն, տոքթէօռ ԳԸՌՕՆԷԼԻ հակաջղացաւական դեղահատներու միջոցաւ։ Գին, տուփը դրացուցակին հետ, 3 ֆրանք, բոլոր դեղավաճառաց քով կը գտնուի։ Մթերանոց, Տոքթէօռ Գռօնէլ եւ ընկ. 75, Պօլսոյ փողոց, Բարիզ, Կ. Պոլիս, Ճ. Մէդիջի օրդիք եւ ընկ. բոլոր դեղավաճառաց քով։ 8—30

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՕՐՔ

ԱՄԵՆԱՀԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԱԿԱՐԵՒՈՐ
ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԻ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Զուտ փոխադարձ, հիմնեալ 1845ին

1902 Յունուար 1ին երաշխաւորեալ գոյքը՝ Ֆր. 1,506,000,000.

1901ին ապահովագրեալներուն եղած փոխատուութիւնները՝ Ֆր. 34,000,000.

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՕՐՔ 600,000էն աւելի ապահովագրեալ ունի, որոնք կը կազմեն Ընկերութիւնը, և որոնց կը պատկանի բոլոր շահերը։ 1901ին ապահովագրելոց վճարուած շահաբաժիններու գումարը՝ Ֆր. 17,500,000։

ԼԱ ՆԻՒ ԵՕՐՔԻ արդիական բոլիսը մինչեւ հիմա ուրիշ ոչ և է ընկերութենէ կը յանձնուած բոլիսներէն աւելի առատ մանր շահաւոր պայմաններ կը պարունակէ, յանձնուած օրէն սկսեալ անվիճելի է, ըլլայ պայման, ճամբորդութեան, մահուան պատճառներուն և պատճառին, անձնասպանութեան և մինչեւ իսկ պատերազմի առթիւ։ Տնտեսական բոլիսը կ'երաշխաւորէ փոխատուութիւններ 3 տարի ապահովագրին վճարելէ յետոյ, առանց յետագայ ապահովագրին հաշուի առնելու. այս փոխատուութեանց գումարները դրա նշանակուած են բոլիսին մէջ. 30 օր պայմանաժամ կ'արտօնուի վճարման համար առանց տոկոսի, վճարումները դադրեցնելէն մինչեւ 5 տարի վերստին շարունակելու առանձնաշնորհումը, յետաձգեալ ապահովագիրները 5 առ 100 տոկոսով հանգերձ վճարելով. մէկ տարեկան ըլլալէ յետոյ բժշկական քննութիւն չկայ։ Ապահովագրութեան երկարաձգումը, բոլիսին մէջ նշանակուած ժամանակամիջոցի մը համար, ինչպէս որ այդ ժամանակամիջոցին մէջ եթէ մահ պատահի, ապահովագրեալ գումարը կը հատուցուի ամբողջութեամբ, առանց հաշուի առնելու անվճար մնացած ապահովագիրները։

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՕՐՔ 4 առ 100 տոկոսաբեր պայմանն ալ ունի, որ աշխարհի մէջ ցարդ գտնուած պայմաններէն ամէնէն աւելի նպաստաւորն է։ Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել։

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Ճ. ՌԻ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Ընդհ. Պատուիրակ
Ա. ՋՈՒՀԱՃԵԱՆ

Պոլիս, Հիւքիւմեթ խան
Վոյվոտա փողոց, Վիքթորիա խան
Ղալաթիա

ERNEST GLAVANY

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ ԷՌՆԷՍԹ ԿԼԱՎԱՆԻ

ՂԱԼԱԹԻԱ, ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԲԱՆՔԱՅԻ ԿԱՐԳԸ, ՅԱԿՈԲԵԱՆ ԽԱՆ

Սոյն դրամատունը կը վաճառէ ամէն տեսակ 'արժեթուղթեր' իրենց գինին համեմատութեամբ՝ ամսական 20 ղրշ.էն մինչեւ 100 ղրշ. որոշեալ գումարի մը վճարմամբ։ Դրամատունը առաջ քաշուած վիճակահանութեանց թիւերը նայելու և շահուած պարգեւները գանձելու համար՝ ամէն կերպ դիւրութիւն ցոյց կուտայ։

Գնողները երբ առաջին վճարումը ընեն, իրենց մուրհակ մը կը տրուի մեր կողմէ ստորագրուած և դրոշմուած։ Ասկէ զատ արժեթուղթին թիւը ցոյց տուող ուրիշ ծանուցագիր մըն ալ կը տրուի, և գնողը նոյն առթէն ամէն վիճակահանութեանց մասնակցելու իրաւունք ունենալով, շահածը ամբողջապէս կ'առնէ։

Աւելորդ է յայտնել թէ ամէնէն աղքատն անգամ այս դիւրութեամբ կրնայ արժեթուղթի տէր ըլլալ, և յայտնի է որ ամսական 20 ղրշ.ի վճարումը մեծ զոհողութիւն մը չըլլալով և ամէն մարդու դիւրամատչելի ըլլալով, ամէն հաւանականութիւն ունի օր մը շահելու, և եթէ երբեք չշահի ալ, իր վճարումներուն շնորհիւ, յառաջիկային արժեթուղթի տէր պիտի ըլլայ, որ իրեն համար շահու աղբիւր մըն է։

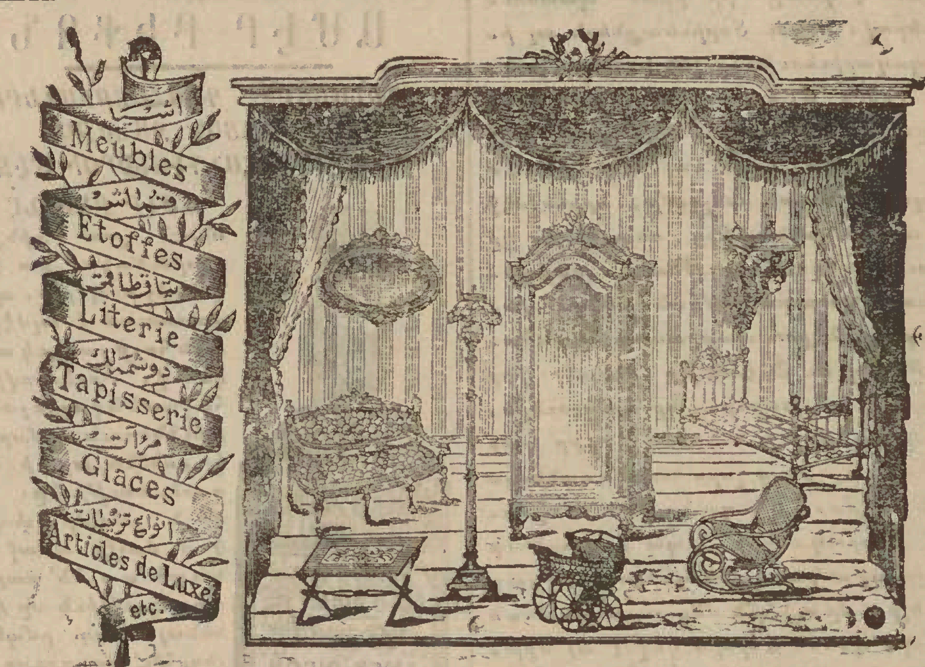

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԿԱՐԱՍԻՆԵՐՈՒ
ԺՈՐԺ ԲՍԱԼԹԻԻ
ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԿԱՐԱՍԻՆԵՐՈՒ ԵՒ ԿԱՀԱԳՈՐԾՈՒԹԵԱՆ
Բերա, Գապրիստան փողոց, քաղաքապետութեան շէնքին դիմաց

ՎԱՃԱՌՈՒՄ

Ննջասենեակներու, սրահներու, ճաշասրահներու յատուկ կարասիք։ Ամերիկեան կարասիներ։ Իտալիոյ միակ գործարաններու կարասիներու մթերանոց (գործարանի գնով վաճառում)։ Ամբողջական կահաւորում տուներու, պաշտօնատուներու, գրասենեակներու, եայլն։

744 ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԳԻՆ 14—52

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ

Ամէն ամիս երկու անգամ կը բանին Լիվրբուլի եւ Արեւելքի միջեւ

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Իվէրնիա	13900	Սլավոնիա	5588
Սաքսոնիա	13900	Քաթալոնիա	4841
Լուքանիա	12950	Վէրիա	3229
Քամբանիա	12950	Փավիա	2945
Ուլթոնիա	8845	Թէբիա	2936
Ումպրիա	8128	Սիբէրիա	2938
Էթրուրիա	8120	Սամարիա	2558
Սէրվիա	7392	Ալէբբօ	218[illegible]
Օւրանիա	7269	Շէրպուրկ	16[illegible]1

Սիբրիա շոգենաւը, Նաւապետ Պէյլոն Լիվրբուլէն հոս կը սպասուի ամսոյս 29ին ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ ՃՈԼԻ Ե ՍԻԿԸՐ
Joly et Seagor
Մէյմէնէթլի խան, թիւ 6, 7, 8 Ղալաթիա, Քարա Մուսթաֆա փաշա փողոց։ 25[illegible]

ՄՈՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվրբուլի, Փորթօյի, Միջերկրականի եւ Սեւ Ծովի միջեւ բանող շոգենաւք։

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ռամսէզ	3000	Թիպս	2500
Ամասիս	3000	Նէրթիս	2400
Թէպըր	3000	Օսայրիս	2250
Քեանոփուս	3000	Թէբէս	2250
Ֆարոս	3000	Օզիրիս	2000
Օսմանլի	3000	Կառաքնի	1500
Մարէօթիս	2500	Կիւլէս	150[illegible]

Դիմել առ Ժ. Վ. ՈՒԻԹՈԼ Ե ԸՆԿ.
Ունթոյ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ Ե ԸՆԿ.
194 Ժ. Ճէյմս Մոսի Լիվըրբուլ

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ
ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆՈՒԱԾ
Վեհափառ Սուլթանին
Կայսերական Իրատեով

Որ կը կրէ 2/14 Օգոստ. 1892 թուականը
(20 սէֆէր 1310)

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
Հրդեհի արկածներու, փոխադրութեանց եւ կեանքի վրայ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին Կ. ՊՈԼԻՍ Եէնի խան, Քարաքէօյ Ղալաթիա

Գործակալ, Պոլսոյ կողմը Օսմ. Պանքայի մուտնալիզը Եէնի Ճամի Հաճի փողոց Օսմ. Նամակատան դէմը։

Դեր-գործակալ Պոլսոյ կողմը Գ. Ի. Զաւոխ
Մաքրուհիէլար, Ջարշըը խան, թիւ 21

Ընկերութիւնը գործակալներ կը փնտռէ Թուրքիոյ այն ամէն քաղաքներու համար, ուր ներկայացուցիչ չունի։ 194

ՍԻՆԿԷՐ

ԿԱՑՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ ՀԱՑԹԱՑԹԻՉ

THE SINGER MANUFACTURING Ce.

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատէ շինուած ըլլալով, իրենց տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են, որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են եւ բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէր Ընկերութիւնը ցարդ 400է աւելի պատւոյ վկայական եւ ոսկեդրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներէն։

Մասնաճիւղեր բովանդակ Թուրքիոյ մէջ։

Սինկէրի մեքենաները կը ծախուին միմիայն Սինկէր Ընկերութեան վաճառատուններուն մէջ։

Բերա (1. Մեծ փողոց, Պօն Մարշէի դիմաց թիւ 343 եւ 343 կրկին
(2. » » Կալաթա Սէրայի դիմաց։
Կալաթա (1. Սինկէր խան Թիւնէլի եանեւ
(2. Թրամվայի կայարանին դիմաց։
Պոլիս (1. Սուլթան Համամ թիւ 2
(2. Սուլթան Պայազիտ, Թրամվայի կայարանին դիմաց թիւ 13։
Սկիւտար Չարշը պօյը, թիւ 120։

Դասերը եւ նորոգութիւնները ձրի։ Սինկէր Ընկերութեան կեդր. վարչատեղին կը գտնուի Բերա, Մեծ փողոց, թիւ 343 եւ 343 կրկին, Սարգիս պէյ Տիւզ ուի տունը։

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ՅՈՒՂՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հըլի Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1069	Տօմօ	1497	Կօզօ	1011	Մալմօ	724	Րոզարիօ	186
Ալէբօ	3607	Տօնկօ	2906	Կրոտնօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սափֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Տորսօ	895	Հիրօ	775	Մարչէլլօ	3709	Սիրիօ	1735
Արիոսդօ	2371	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1581	Միրանտօ	3557	Սիլվիօ	1193
Պասանօ	1822	Տոմինօ	937	Հինտու	3720	Միլօ	1037	Սպէրօ	1200
Պորտինօ	1264	Տուրօ	2383	Հօրատիօ	3600	Մոնդէպէլլօ	1725	Թասսօ	1328
Պրավօ	1076	Տրաքօ	1713	Հումպէր	595	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Պրինօ	841	Տինամօ	504	Իակօ	2354	Նէրօ	1083	Թօրլօ	3827
Պուֆֆալօ	4431	Էպրօ	2464	Իտահօ	5540	Օթէլօ	4100	Թօլէտօ	1470
Գէլրօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ժինօ	1080	Օնթարիօ	4035	Թօրբէտօ	487
Կալիբսօ	1837	Էրագօ	1841	Ճիէսօ	1053	Օրլանտօ	1535	Ուրբինօ	2429
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	954	Քօլինօ	2307	Բալէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Գագօ	1094	Ֆինլանտ	1828	Քօմինօ	1700	Բօլօ	510	Վօլօ	1289
Չիքակօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	Րիալթօ	2229	Վօլթուրնօ	2396
Սիսէրօ	1831	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէբանդօ	2272	Րինալտօ	1663	Եէտօ	1850
Քլիօ	2697	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1843	Րօլլօ	1613	Զէնօ	1200
Կոլորատօ	4235	Կիգանօ	1243	Լորէնզօ	3191	Րոմէօ	1789		

Դիմել առ գործակալը Թ. ՀԻԼՃ ԵՆՐԻՔՍՕՆ
Թ. 23-24 [illegible] Մեհմէթ խան Ղալաթիա 277

ԱԶԳՈՒ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆ ՄԸ

Մաքրողականի մը եթէ պէտք ունիք և կը փափաքիք առանց նեղուելու խմել անմիջական ազդեցութեամբ, թողէք Եանոսի նման գլխացաւեցուցիչ ջուրերն ու դեղերը, որոց մեծագոյն մասը կեղծ են եւ փութացէք գնել։

VILLACABRAS

աշխարհահռչակ մաքրողականն, որ բնական աղբիւրներէն Բաղդէօնեան գրութեամբ զատուած յստակ ջուր մըն է և առ դիւրաւ կը խմուի։ Ազդեցութիւն անմիջական։ ՎԻԼԼԱՔԱԲՐԱՆ ուրիշ մաքրողական ջուրերու նման ոչ խիթ և ոչ անհանգստութիւն կը պատճառէ։ Առտուն անօթի, ջուրի գաւաթ մը ՎԻԼԼԱՔԱԲՐԱՆ՝ տասը վայրկեան ընդմիջումով երկու անգամէն կէս առ կէս խմել, բաւական է կատարելապէս մաքրուելու։ Դիւրագրգիռ, գլխացաւ և ստամոքսի խանգարում ունեցողներ, ճանապարհորդ նստողական կեանք վարող անձինք, եթէ ամէն առտու թէյի կամ գինիի գաւաթ մը Վիլլաքապրան խմեն, կ'ազատին այդ անպատեհութիւններէն և անոր հետեւանք հիւանդութիւններէն։

Կը ծախուի ամէն դեղարաններու եւ դեղավաճառանոցներու մէջ։ 504

COMP

RUSSE

Navigation à Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան երթեւեկութիւններ
Յուլիս

Գշ. 12/25 Սեւաստաբոլ ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։
Տարտանէլ, Այնորոզ, Սելանիկ, Իզմիր, Քիոս, Թարաբուլուս-Շամ, Պէյրութ, Եաֆա, Բորդ-Սայիտ, Աղեքսանդրիա ժամը 4ին յետ միջօրէի։
Եշ. 14/27 Օտեսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։
Ուր. 16/29 Մէթելին, Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա, ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։
Օտեսա ժամը 2ին յետ միջօրէի։
Կիր. 17/30 Ինէպօլու, Սինոպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Ռիզէ, Պաթում ժամը 8ին միջօրէէն առաջ։
Պուրկազ, Վառնա, Օտեսա ժամը 3ին յետ միջօրէի,

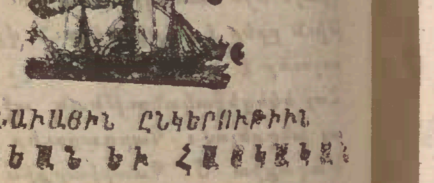

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱԵՆԿԷԼ
Ն. ՊԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Սապա. 1ին Պիբիեր, ուղ. Մարսիլիա։

Տոմսակ ուղղակի Բարիզի համար։ Առաջին կարգի 245 ֆրանք. Բ. կարգի 175 ֆրանք. Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին Թօփ Հանէ Քարաքիւլ վրայ 516 Թ. ՈՒԸՊՈՒԼ

Արտօնատէր ԶԱՐԷՀ ԽՈՒՄՈՒՏԵԱՆ

ԹԵՐԹՕՆ "ԱՐԵՒԵԼՔ„Ի (129

ՖՈՐԹՈՒՆԷ ՏԻՒ ՊՈՒԱԿՕՊԷ

ԿՏՐՈՒԱԾ ՁԵՌՔԸ

ԱՆՄԵՌՈՒԿՆԵՐՈՒ ՓՈՒՆՋԸ

Բ

—Մեր ո՛ւր երթալը գաղտնիք մըն է, պատասխանեց Ալիս, բայց կրնամ ձեզի յայտնել։ Նկարչի մը աշխատանոցը կ'երթամ, կենդանագիրս քաշել տալու համար ... կ'ուզեմ անակնկալ պատճառել հօրս։

—Ո՞ւր կը բնակի նկարիչը։

—Լիզպօն փողոցը, Բուրսէլ փողոցին անկիւնը։ Եթէ մեծ մօրս տունը կ'առաջնորդես Ժօրժէն, քու ճամբուդ վրայ կը գտնուի գրեթէ։ Կ'ուզե՞ս մեզի ընկերակցիլ։

—Ինչո՞ւ չէ, եթէ տիկին Մարթինօ անպատեհութիւն մը չի տեսներ ատոր մէջ։

—Պարոն Մաքսիմ, պատասխանեց իմաստաբար կնոջ մը տեղ կը դնէ՛ք զիս, ըսաւ տիկին Մարթինօ խնդալով։ Կը յայտարարեմ որ չպիտի յօժարիք այդ բանին մէջ։ Ալիս շատ լաւ գիտէ որ իմ խստութիւններս մինչեւ այնքան հեռու չեն երթար, իր քուզէնին հետ դուրս ելլելը արգիլելու աստիճան։

Իբր ապաշխարանք, հետեւեալ պիտի ընկերակցիք մեզի եւ տեղեկութիւն պիտի տաք կնոջ մը վրայ՝ որ շատ կը փափաքի աշակերտուհիս տեսնել... Նալթա կոմսուհիին վրայ։

—Նալթա կոմսուհի՞ն, կրկնեց Մաքսիմ, որ բնաւ չէր յուսար թէ տիկին Մարթինօ այդ անունը արտասանէ։

—Այո՛, պատասխանեց տիկին Մարթինօ, այդ ազնուական կինը, ժամ մը առաջ, այցելութիւն տուաւ ձեր մօրեղբօր։ Անիկա փափաք յայտնեց ձեր քուզինը տեսնելու։ Պ. Տորժէր ձեռքէն եկածը ըրաւ, իր աղջկան եղած այդ պատիւէն ետ կենալու համար։ Մօրեղբայրնիդ սա կարծիքը ունի որ օտարազգի կին մը երբ մեծածախս կեանք կը վարէ, շատ պատշաճ բարեկամուհի մը չէ օրիորդի մը համար։ Բայց կոմսուհին այնքան պնդեց որ Պ. Տորժէր ստիպուեցաւ խուսափողական խոստում մը տալու։ Կոմսուհին մեկնեցաւ, ըսելով թէ պիտի գար նորէն։ Հիմա մտովի կը հարցնենք թէ ի՞նչ բանի հետեւանք է Ալիսի նկատմամբ անոր ցուցնցած համակրութիւնը. եւ որովհետեւ դուք կը ճանչնաք այդ կինը, կրնաք այս հանելուկին լուծումը պարզել մեզի։

—Իմ վրաս խօսեցա՞ւ մօրեղբօրս հետ։

—Շատ։ Իր այցելութեան պատրուակն էր այն փոքր տղան՝ զոր կը պաշտպանէ։ Բայց շատ չխօսեցաւ անոր վրայ։ Ձեզ դրուատելէ յետոյ՝ յայտնեց ձեզի յայտարարած ըլլալը թէ մտադիր է բարեկամանալ Ալիսի հետ։ Ձեր մօրեղբայրը բան մը չի հասկնար կոմսուհիին խօսքերէն, ու խօսքը մէջերնիս, քիչ մը խեւ կը կարծէ զայն։

Մաքսիմ այդ կարծիքը չունէր, բայց կը զարմանար որ կոմսուհին, զոր քիչ մը առաջ անկողնին վրայ տարածուած գտեր էր, իր մեկնումէն անմիջապէս յետոյ Պ. Տորժէրի այցելութեան գացած էր, հակառակ տոքթ. Վիլլակօսի պատուէրներուն՝ դուրս չելլելու համար։

—Զարմացում պիտի պատճառեմ ձեզի, ըսելով թէ ձեր իմաստութեան դիմում կ'ընեմ, յարեց տիկին Մարթինօ։ Ձեր մօրեղբայրը չպիտի ուզէր ձեզի խորհուրդ հարցնել, որովհետեւ փախուկի տեղ դրած է ձեզ։ Բայց վերջերս Պուլոնեի անտառը ունեցած մեր հանդիպումին մէջ լաւ խորհուրդներ տուիք, ուստի լիակատար վստահութեամբ կը դիմեմ ձեզի։ Ի՞նչ կը խորհիք այս կնոջ անսովոր դիմումին վրայ։

—Կը խորհիմ թէ տիկին Նալթա երբ հասարակ կին մը դատելու չէ, պատասխանեց Մաքսիմ տագնապով։ Միշտ այնպիսի ընկերութեանց մէջ ապրած է, որ մերինին չի նմանիր։ Ո՛չ խոչընդոտները եւ ոչ ալ պատշաճութիւնները մտատանջութիւն կը պատճառեն անոր։ Բայց կրնամ երդնուլ թէ իր մտադրութիւնները լաւ են։ Այս առտու տեսայ կոմսուհին, որ ինծի յայտարարեց թէ միտքը դրած է Ալիսի երջանկութիւնը ապահովել։

—Ինչպէ՞ս կ'ըմբռնէք այդ խօսքը, հարցուց տիկին Մարթինօ ծիծաղելով։ Ինչպէս գիտէք, Ալիս պիտի ամուսնանայ ձեր բարեկամին Պ. Վիննօրիի հետ։ Կը յուսամ որ կատարելապէս երջանիկ պիտի ըլլայ։ Քիչ մը ուշ մնացեր է, անոր երջանկութիւնը ապահովելու գործով զբաղելու համար։ Գէթ կոմսուհին ուրիշ ամուսնութիւն մը կ'երազէ անոր համար. ուրիշ բան չեմ կրնար ենթադրել...

—Ժօրժէ, տղաս, առջեւէն քալէ, ըսաւ Մաքսիմ՝ որուն քովէն կը քալէր չարաճճին։ Բուրսէլ փողոցը, Լիզպօն փողոցին անկիւնը պիտի երթանք։ Գիտե՞ս ճամբան։ Առաջնորդէ՛ մեզի։

Ստահակը փութացուց իր քայլերը։ Յառաջապահի դերը շատ կը վայլէր անոր. կատարուած խօսակցութիւնը բնաւ չէր շահագրգռեր զայն։

Իր քուզինին ուղղելիք խօսքերը լսելի չընելու համար էր որ Մաքսիմ առջեւէն քալելու հրաման տուած էր Ժօրժէի։

Մաքսիմ մեծ որոշում մը տուած էր։

—Սիրելի տիկին Մարթինօ եւ սիրելի Ալիս, ներողութիւն, ձեզմէ բան մը չծածկելուս համար։ Իմ պարտականութիւնս է ձեզի իմաց տալ իմացածս, որքան որ ալ ծանր նստի ինծի։ Ուրիշներ իմ տեղս պիտի լռէին։ Ես կը սոսկամ պարտկուած կացութիւններէ, եւ կ'ուզեմ դուրս ելլել այն կացութենէն, ուր դիպուածը նետած է զիս։

—Ի՞նչ բանի վրայ կը դառնայ խնդիրը, հարցուց օրիորդ Ալիս, խիստ յուզուած։

—Ահաւասիկ, սիրելի Ալիս։ Գիտես թէ միլ Վիննօրի իմ լաւագոյն բարեկամս է։ Անշուշտ իմ վրաս չես կասկածիր թէ անոր վնասելու մտադրութիւն ունենամ։ Ես՝ ուրեմն, ուղղամտութիւնը կը հարկադրէ զիս իմաց տալու քեզի թէ կոմսուհին կը պնդէ ապացուցանել Պ. դը Բարնոէլի անմեղութիւնը։

Ալիս տժգունեցաւ ու չպատասխանեց, բայց տիկին Մարթինօ գոչեց.

—Այս օտարուհին ի՞նչու գործի կը խառնուի։ Իսկ դուք, պարոն, ինչպէս չէք նշմարեր թէ ձեր քուզինը կը վշտացնէք, սիրայօժար մոռցուած անցեալ մը յիշեցնելով անոր։ Վստահութիւն ունէի ձեր վրայ. սխալեր եմ։

—Սիրելի տիկին, ձեզի դիտել կուտամ որ, կրնայի Ալիսի հաղորդել գաղտնի, ինչ որ հիմա ձեր ներկայութեան կ'ըսեմ։ Ճիշդ հոս գտնուելնուդ համար է որ անկեղծօրէն կը խօսիմ։ Դուք իմ վկաս, երաշխաւորս էք։ Կրնաք վկայել թէ անցած դարձածը իմացնելով Ալիսի, իմ խիղճիս միայն կը հնազանդիմ. չեմ ջանար ազդեցութիւն բանեցնել Ալիսի վրայ՝ զոր քրոջս պէս կը սիրեմ։

—Չեմ դատապարտեր ձեր մտադրութիւնները, բայց ինծի զարմանալի կը թուի որ այնպիսի մարդու մը դատը կը պաշտպանէք՝ զորս ամբաստանողներէն մէկը դուք եղաք առաջին անգամ։

—Ես չեմ պաշտպաներ զայն, կոմսուհին է որ կը պաշտպանէ։ Ճշմարտութիւնը միայն կը փնտռեմ։ Ու ինքզինքս պատրաստ կը զգամ անցած դարձածը հաղորդելու ձեզի։

—Կոմսուհին կը պաշտպանէ զայն, ըսիք։ Ինչէ՞ն գիտէր որ ամբաստանուած էր անիկա։

—Պատույս վրայ կ'երդնում որ այդ մասին բան մը չեմ ըսած անոր։ Տիկին Նալթա աղէկ գիտէ այդ բանը։ Վախնամ որ Ժօրժէ իմաց տուած է։

—Սա պզտիկ խեղկատակը. չի կրնար իմացուցած ըլլալ իր չգիտցածը։

(Շարունակելի)